

דברי תורה לפרשת השבוע

הידורא
דברי קרא

אורחות
דיים

סיפור עך
הפרשה

אמרי קודש
בעלזא

פנינים
יקרים

בס"ד עש"ק פרשת ויחי
צום עשרה בטבת תשפ"ה לפ"ק
{דף היומי ביום שב"ק סנהדרין כ"ה}

ר"ת	בעלזא	מוצש"ק	הרה"ג	ירושלים
6:12	5:50	5:34	4:18	ירושלים
6:08	5:46	5:35	4:32	בני ברק
6:08	5:46	5:33	4:22	חיפה
6:09	5:47	5:36	4:33	אשדוד
6:11	5:49	5:35	4:17	בית שמש
6:11	5:49	5:36	4:35	קרית גת
6:08	5:46	5:32	4:25	נת הנהלים

הדבר לתכלית הירידה, אבל לא כמחשבותיו מחשבות הבורא יתברך, רק דייקא שם הוכן להיות נשלם קדושתו בתכלית שלימות וכו'.

ועשית עמדי חסד ואמת. (מוז, כט)

ברש"י חסד שעושין עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול. ולכאורה הרי מפורש (במו"ק כח): שיש שכר לעושה חסד עם המתים? ויש לומר הכוונה, דהנה בחסד שעושה אדם עם חבירו לא נמצא שום חסד שאין בו תשלום גמול, ואפי' חסד שעושים עם המתים שאין מצפה לקבל שכר ממנו, אעפ"כ יש תוחלת ותקוה לקבל שכרו לעוה"ב. אלא דיש חילוק בין חסד

לחסד, דבחסד שעושה לחבירו לקבל תשלום גמול ממנו, אפשר להטעותו ולרמותו שיסבור שעושה חסד ולא עשה, בא אח"כ בשכרו חנם, וזהו חסד של שקר שמתעה לחבירו

ואדם יראה לעינים ובא בשכרו, אבל חסד שעושה עם חבירו חנם וכל תוחלתו הוא לקבל שכרו מן השמים הנה זה ודאי לא משקרו, כי הלא אלקים יודע

האמת אם עשה חסד אם לאו, לכן לזאת החסד יקרא חסד של אמת שאינו משקר בשום פנים. וזהו מ"ש רש"י

דחסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, כיון שאינו מצפה לתשלום

גמול חבירו שיוכל להטעותו ולשקרו, ולכן חסד של אמת יקרא (הגה"ק בעל נודע ביהודה ז"ע)

ואני נבואי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך וכו' ואקברה שם וגו'. (מת, ז) ואני

בבואי מפדן וגו', ואע"פ שאני מטריח עליך להוליכני להקבר בארץ כנען ולא כך עשיתי לאמך וכו', ולא הולכתיה

אפי' לבית לחם להכניסה לארץ וידעתי שיש בלבך עלי אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם. (רש"י).

והנה דבר זה שהסביר יעקב את מעשהו ליוסף כדי להסיר תרעומת שהיה בליבו עליו, הרי מקומה של התנצלות זו היתה צריכה

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. (מוז, כח) הלשון הזה הוא בלתי מובן מה שאמר

"ויחי יעקב בארץ מצרים", הלא בודאי חיי האדם הוא מיום הוולדו עד פטירתו. ואם בא לומר כמה שנים דר בארץ מצרים, היה לו לומר - ויגר יעקב בארץ מצרים וגו', כדרך הכתוב בכל מקום. אמנם כן הפסוק הזה הגם שנמצא בו

סודות עמוקים בכל אות, גם עפ"י פשוטו יש לבארו שבא ללמדנו שעיקר חיי יעקב נקראת רק אותן הי"ז שנה שהיה במצרים דייקא, לא כן כל השנים הקודמים. אף שהיה בארץ ישראל מיום הוולדו [חוץ כי שנה בבית לבן

שהוכרח לצאת לחו"ל], והאבות הקדושים היו מחבבים מאוד ישיבת ארץ ישראל, מפני שהם בקדושתם קדשו את ארץ ישראל, כמו שנאמר באברהם "קום התהלך בארץ

וגו", וביצחק "גור בארץ הזאת וגו", וביחוד יעקב אבינו ע"ה שניתן לו שם נחלה בלי מצרים כמו שנאמר "ופרצת ימה

וקדמה וגו'". עם כל זה כל אותן השנים אינם נקראים חיי יעקב לערך הי"ז שנים האלו שהיה בארץ מצרים דייקא.

ודייקא בארץ מצרים שהיה מקור הקליפה המנגד לקדושה זו, שם נשלמו הי"ז שנה בחינת טוב בשלימות הקדושה, עד שהמה

דייקא נקראים חיי יעקב, ובהם נתברר כי גם השנים הקודמים היה הכנה להם, כמו שכללם אח"כ

בפסוק "ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה". ומזה יוכל כל אדם לדון בעצמו,

לבטל את עצמו עם כל עניו, רק למה שהוא רצון השי"ת המנהיג אותו עם כל עתותיו לטוב לו, ולא כמו שישר בעיני האדם

שנתדמה לו כי המקום והזמן גורם או פעולתו מועיל לו מה, שהרי יעקב אבינו ע"ה שהיה עובד ה' מנעוריו בתכלית ההשתדלות ובמקום הקודש. וכידוע שלא ברצונו ירד למצרים, ובעיניו היה

ברכת מזל טוב

להרה"ג ר' ישעי' וינד שליט"א

ראה"כ "בית פנחס" ובית הוראה "בית העירוב"

לרגל נשואי בתו הכלה החשובה תחי'

עב"ג הבה"ח המופלג בתוי"ש שמואל יוסף יצחק נ"ו

בן הרה"ג ר' חיים דוד בריעף שליט"א

ולסבים החשובים הרב החסיד המפו' ר' אליעזר וינד שליט"א

נאמן ביתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

והעסקן המפו' לכל קודשי בית בעלזא הרב החסיד ר' ראובן ברייש שליט"א

"חבר וועד כולל גליציה ופטרון כולל בית פנחס"

בורא עולם בקנין הוא ישרים זה הבנין, ותזכו לראות דורות ישרים מבורכים

בבנין עדי עד ותרונו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריוש"ט אמן

החתונה תתקיים אי"ה ביום רביעי פרשת שמות

אור לט"ז טבת תשפ"ד באולם "נחלת יהודה"

רחוב דובר שלום 6 קרית בעלזא

ירושלים

לע"נ האשה החשובה מרת הינדל לאה ע"ה אשת הגה"ח ר' ישראל קליין ז"ל

בת הרב החסיד ר' יהונתן בנימין ז"ל נפטרה ט"ו טבת תשס"ו

הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו

ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו וגו', המלאך הגואל אותי וגו' יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי וגו'. (מח, טו-טז) צ"ב דהפסוק מתחיל שבירך את יוסף ומסיים שבירך את הילדים שיקרא בהם שמי. וי"ל דאיתא בגמ' (תענית ה'): כי הוּוּ מיפטר מהדדי [רב נחמן ורב יצחק] א"ל ליברכן מר, אמר ליה אמשול לך משל למה"ד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא וצמא אילן שפירותיו מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו, אכל מפירותיו ושתה ממיימיו וישב בצלו, וכשביקש לילך אמר אילן אילן במה אברכך, אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך הרי אמת המים עוברת תחתך, אלא יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך, אף אתה במה אברכך אם בתורה הרי תורה אם בעושר הרי עושר אם בבנים הרי בנים, אלא יהי רצון שיהו צאצאי מעיך כמותך. וכמו כן היה כאן, שיעקב רצה לברך את יוסף, ע"כ אמר ליוסף במה אברכך הרי לא חסר לך שום דבר, ורק שייך לברכו שצאצאיך יהיו כמותך, ולזה בירך את הילדים, שיקרא בהם שמי ושם אבותי, והיינו שגם הם יהיו כאבותיהם, וזה גופא הוא הברכה שנתן ליוסף.

בך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים וכמנשה וגו'. (מח, כ) יש להתבונן, דהנה הגם שבירכם וחילקם לבי' שבטים כראובן ושמעון, למה יברכו ישראל את בניהם רק בהם, ולא יאמרו ישמך אלקים כראובן ושמעון ושאר שבטי ישורון, ומהו היתרון בהם. ועוד למה לא אמר לעיל בברכתם אחר פסוק "המלאך הגואל וגו'", והמתין בברכה הלזו עד ששם את אפרים לפני מנשה. והנראה, דהנה ידוע כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור האחרון הוא "לא תחמוד וכו' וכל אשר לרעך" (שמות כ, יז), והוא להתרצות בגזירותי ית' אשר מנע ממנו הטוב ההוא הניתן לחבירו, ולחשוב כי הוא ית' הוא לבדו היודע הטוב והנאות לכל אדם, ולא יקנא את חבירו, וכבר ידעת שהקנאה מוציאה את האדם מן העולם. ובהקדם עוד, זאת ידוע כי התאוה והכבוד מוציאים גם כן את האדם וכו', (כמשארז"ל אבות פ"ד משנה כ"א הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים וכו'), והוא כאשר ישפיע השי"ת טובה אל האדם, לא יבקש בזה תאוה וכבוד ויבא להתגאות על חבירו בזאת הטובה, רק אדרבא יכנע לפני בוראו ויחשוב כי הוא מצד החסד מבוראו עליו. והנה יעקב אבינו כאשר שם את אפרים לפני מנשה, ראה באפרים שלא נתגאה בטובה רק אדרבא וכו' וכנ"ל, וראה במנשה שלא נתקנא באפרים, על כן בירכם "בך יברך ישראל ישמך אלקים כאפרים" מבלי גאות, "וכמנשה" - מבלי קנאה על טובת חבירו, והבן כי קצרת.

וישמך אלוקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה. (מח, כ) וצריך להבין מאחר שיברך בנו שיהיה כאפרים שהוא גדול יותר ממנשה, ולמה יאמר וכמנשה לקטן ממנו, ובכלל מאתים מנה, ולא כן דרך הברכה אלא לעלות יותר ויותר ולא להיפוך. ונ"ל כי כל אב מחויב להשגיח על בניו וללמדם תורה ויראת ד', אלא שצריך ג"כ ללמדם דבר אחר שיהיו מובלעים בין אנשים, ולהדריכם דרך ילכו בה וינהגו בכבוד בבני אדם, וצריך ללמדו אומנות לפרנס כפי צורך השעה והזמן. אבל ראש לכל היא יראת ה' תכלית אמיתי של בני אדם, ואידך טפל בא באחרונה, ולא כבני אדם שתחלה מלמדים בניהם חכמת העולם, ואח"כ מלמדם מחכמת התורה, ושוב לא יקבל הבן ולא יצליח ולא יעשה פרי קודש. והנה ידוע שאפרים היה גדול בחכמת התורה ושכיח ורגיל לפני יעקב, ומנשה היה איש אשר על ביתו, היה מתעסק ביותר בעניני העולם על המחיה ועל הכלכלה, והיה מעורב בין הבריות מובלע בין האנשים. ואמר יעקב, בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים בתורה וכמנשה גם כן שיהיה מעורב בין הבריות, וכן יגדל כל אב בניו, ע"ז דה וישם את אפרים לפני מנשה, היינו שיהיה לעולם תחלה מעלת אפרים שיהיה גדול בתורה ואח"כ מעלתו של מנשה, ראשית חכמה יראת ה'.

וישם את אפרים לפני מנשה. (מח, כ) יש לרמוז מה שהקדים יעקב אע"ה לברך את אפרים לפני מנשה כי כתיב אם אין קמח אין תורה והנה מנשה אותיות משנה ואותיות נשמה ואפרים

שתהא בפרק הקודם כאשר ביקש יעקב והשביעו ליוסף שיקברנו בארץ כנען, ולמה המתין עם דיבורים אלו עד שבא יוסף שנית לבקרו עם בניו. **אכן יש לפרש** כי בעצם הדברים אין מקום ליוסף להתרעם על יעקב, כי הרי מעיקר הדין לא היה ברירא ליה ליעקב כי יש זכות בידו לקבורה בארץ, וכדרך שנסתפק אברהם אם ארץ ישראל מוחזקת או ראויה וכדפירש רש"י לעיל (כג, ד ד"ה גר ותושב) ורק אם מוחזקת יש לו ליטלנה מן הדין, וכיון שהיה מסופק בדבר הוצרך להפציר בבני חת ולא נתרצו לו אלא מפני שהיה נשיא אלוקים בתוכם, ויעקב היה מתירא שלא יתנו לו לקבורה בארץ. **אכן** אחר שבא יוסף שנית שהביא את בניו אל יעקב, ואמר לו יעקב כי אפרים ומנשה יהיו כראובן ושמעון, נמצא נותן לו לחלקו של יוסף פי שנים בנחלת הארץ, נמצא יעקב התנהג עמו ככבוד וכמבואר בכתובים שהעביר הבכורה ליוסף, אמנם בכור אין נוטל פי שנים בראוי אלא במוחזק, ואם נתן לו פי שנים בארץ על כרחך סבר כי מוחזקת היא, ומעתה שפיר יש ליוסף להתרעם עליו למה לא הביא אמו לקבורה בארץ שהרי הוא נוטלה מן הדין, ולכן הוצרך כאן יעקב לפרש טעמו שהיה זה על פי הדיבור. (פנים יפות)

ואני בכאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען וגו'. (מח, ז) ופירש"י ז"ל - ואע"פ שאני מטריח עליך להוליכני להקבר בארץ כנען ולא כך עשיתי לאמר שהרי מתה סמוך לבית לחם, עכ"ל. לכאורה התירוץ שהיה מתנצל עצמו לפניו על מה שלא נקברה רחל במערת המכפלה, לא מבואר בקרא כלל. ונראה לפי הידוע אשר אין טובה לפני הנפטר להוליכו ממקום למקום, רק מחוץ לארץ ישראל או למקום קבורת אבותיו. ולמה אמר יעקב (מז, ל) "ושכבתי עם אבותי ונשאטני ממצרים" - דייקא, שהיא חוץ לארץ, וגם "וקברתני בקבורתם" שהוא קבורת אבותי. אבל ברחל אשר המכפלה אינה קבורת אבותיה, וגם מיתתה היתה בארץ ישראל, על כן לא הוליכה אל המכפלה. וזהו שהתנצל ואמר אשר מתה עלי רחל בארץ כנען, ולא בחוץ לארץ, על כן לא הולכתי אותה אל המכפלה כי אינו טובה לפני, עיין שו"ע יו"ד (סי' שס"ג סעיף א') בב"י וברמ"א. (אמרי נועם)

וירא יוסף כי ישית אביו יד ימינו על ראש אפרים וגו' ויתמוך יד אביו להסיר אותה מעל ראש אפרים על ראש מנשה. (מח, יז) איתא במדרש (בר"ר צ"ז, ז): "בשעה שהפך יוסף ידי יעקב, אמר יעקב ידא דדחת תליתאה דעלמא את מבקש לדחותה?! (-יד שגברה על שליש העולם (ראה בר"ר ס"ה, י"ב, שמלאך נקרא שליש העולם) אתה רוצה לדחותה: והוא פלא גדול. **ויש לפרש**, כי כשנאבק יעקב עם שרו של עשו, היו מתווכחים ביניהם; המלאך בא בכח כיבוד אב של עשו כמ"ש (כח, כח) "כי ציד בפיו", ויעקב גבר עליו בכח התורה שלמד בבית שם ועבר, שהוא גדול יותר מכיבוד אב. והנה, מנשה היה תמיד אצל יוסף אביו וקיים מצוות כיבוד אב, ואפרים היה לומד תורה אצל יעקב (רש"י מ"ח, א) ולא קיים מצוות כיבוד אב, וסבר יוסף שמצוות כיבוד אב גדולה ממצוות לימוד התורה, ואם כן היה יעקב צריך לשים יד ימינו - שהוא היותר חשובה - על ראש מנשה, ויעקב סירב לזה, וישת יד ימינו על ראש אפרים, כי סבר שזכות התורה של אפרים עדיף. **והשתא** מובן שפיר דברי יעקב, שאמר: "ידי שגברה על שליש העולם אתה רוצה לדחותה", שאם כדברך שכיבוד אב גדול מלימוד התורה, אם כן אתה דוחה את טענתי שעל ידה גברה ידי על המלאך, "וזה ליתא, רק תלמוד תורה עדיף מכיבוד אב".

לא כן אבי כי זה הבכור שים ימינך על ראשו וגו' ויאמר ידעתי בני ידעתי וגו' ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. (מח, יח-יט) לכאורה איפכא הו"ל - שים ימינך על זה כי הוא הבכור. ונראה דהכוונה לא היה לסתור דברי אביו, דזה אסור משום מורא אב. ולזה לא אמר - לא כן אבי שים ימינך על זה, דהוי מתחילה משמע כוונתו לסתור את דבריו, רק אמר לו "לא כן אבי כי זה הבכור", והיינו שאני מגלה לך מה שאתה אינך מחויב לידע שזה הבכור, וזה לא הוי בכלל סותר את דבריו, וממילא תשים ימינך על ראשו, וק"ל. ולזה אתי שפיר נמי התשובה - "ידעתי בני ידעתי", כפל הלשון היינו שגם אני ידעתי מזה שזה הבכור, אבל יש לי שני ידיעות שזה הבכור, אבל יש לי עוד ידיעה ש"אחיו הקטן יגדל ממנו", וק"ל. (שבע שמחות)

עולה של"א ואותיות אש"ל נוטריקון אכילה שתיה לינה. והנה יוסף הצדיק אמר כי תחילה צריכים ללמוד תורה ואח"כ יזכו לקמח היינו כל צרכי עולם הזה שהוא בכלל אכילה שתיה לינה. אך יעקב אע"ה רימז לו שבעוה"ז יהיו ישראל בגלות היינו בארץ נכרי ואז מוכרח הש"י להקדים להם צרכי עוה"ז שהם בחינת אשל העולה אפרים וכאשר יהיה להם כ"ט בלי טרדת עוה"ז אז יעסקו בתוה"ק ויתקנו הנשמה ע"י משנה הנרמז באותיות מנשה. וזאת פעל יעקב אע"ה להקדים להם צרכי עולם הזה כדי שיוכלו לעסוק בתורה. (הגה"ק מהר"ש ענגיל מראדימשלא ז"י)

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. (מט, ב)
אומרו שני פעמים "ושמעו", יתכוון על דרך אומרם ז"ל (בר"ר צח-ב) ביקש לגלות להם את הקץ ונסתלקה הימנו שכינה וכו'. ונמצאת אומר שהיו ב' דברים בפיו לומר להם, אחד כללי - מה ששייך לכולם ביחד, והוא עת הקץ. ואחד פרטי - השייך לכל אחד ואחד. וזה אומרו "הקבצו ושמעו בני יעקב", פירוש שמעו דבר כזה הנאמר בקביצת כולכם, כי הוא דבר כללי הנוגע לכולכם ביחד. ואחר כך "ושמעו" סתם "אל ישראל אביכם" מה שידבר לכל אחד בפרטות. ואך אחר שנסתלקה הימנו שכינה עזב את הראשון ובמה דסיים פתח ואמר בפרטות "ראובן וגו'". (באר מים חיים)

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתים. (מט, יד)
פי' דהנה הטעם שהאדם מקבל שכר על המצוות ומעש"ט שהוא עושה, הוא משום שיש לו גוף העשוי מחומר, שהגוף רוצה שלא יעשה רק רצונו ית', רק ימלא את תאוות גופו, והאדם מתגבר עליו ואינו ממלא תאוות ומקיים רצונו ית', וע"ז בא לו שכר על עבודתו, וזהו כוונת הפסוק יששכר, [נוט"י יש שכר] היינו שהטעם שיש שכר על קיום המצוות ומעש"ט, חמור גרם, החומריות של האדם הוא גורם לזה השכר, שכיון שיש לו חומריות שצריך להתגבר עליו לכן נותנים לו שכר על עבודתו. (קדושת לוי)

אבי השביעני לאמור הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי וגו' שמה תקברני. (ג, ה) וברש"י (כאן, ולעיל מו, ו): "שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן, ועשה אותו כרי, ואמר לעשו: טול זה בשביל חלקך במערה", כי אמר: "נכסי חוצה לארץ אינן כדאי לי". נראה לפרש, כי עיקר החטא של ביטול כיבוד אב - שלא קיים יעקב בהיותו אצל לבן היה על איחור שש השנים האחרונות שעבד אצל לבן בשביל הרכוש, ושנים אלו היה צריך לתקן, כי על הי"ד שנים הראשונות שעבד עבור רחל ולא, ויותר יצחק, שהרי שלחו לשם לישא אשה מבנות לבן (לעיל כח, ב). והנה זה היה תיקונו, שהרי קיי"ל במצות כיבוד אב (קדושין לא:): "מכבדו בחיי ומכבדו במותו".
וידוע ההלכה (סנהדרין מז.) שאין קוברין רשע אצל צדיק, שגנאי הוא לצדיק שישכב אצלו רשע, נמצא אם כן שבזה הרכוש - שהרויח אצל לבן וקנה את חלקו במערת ונהג, כמו כן קיי"ל (עי' שו"ע יו"ד סי' שסב ס"ה) שאין קוברין צדיק שאינו גמור אצל צדיק גמור, ולפי זה, כל זמן שהיה על יעקב חטא זה, היה נחשב כצדיק שאינו גמור לעומת אביו יצחק, עולה תמימה מה שאין כן לאחר שתקן זה החטא. וזה שאמר: "נכסי חוצה לארץ אינן כדאי לי", כלומר, שכל מה שרכשתי בחו"ל, היה בחטא ביטול מצות כיבוד אב, ולכך אינם כדאי לי ואתנם הכל בשביל כיבוד אב, ובמה שחטאתיקן, וזהו "בקברי אשר כריתי לי" - תיקנתי החטא, לפיכך אמר "שמה תקברני", כי עכשיו מותר לקברני אצל אבותי הצדיקים. (ישמח משה)

ויאמר אלהם יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני. (ג, יב)
ותרגומו ארי דחלא דה' אנא. וצריך להבין כוונת דברי התרגום האלו, שאין לו שום ביאור. ובפרשת ויצא (ל, ב) אצל יעקב שאמר "התחת אלהים אני אשר מנע ממך פרי בטן", שם פירש התרגום דברים אחרים - המני את בעיא, הלא מן קדם ה' את תבעין, וכאן שינה התרגום בפירושו, וצריך להבין זה. ויש לפרש לפענ"ד אשר חנני ה' ברחמי וברוב חסדיו, על דרך שאמרתי על פסוק (שמות יט, ד) "והייתם לי סגולה מכל העמים", ופירש רש"י - אוצר חביב. והנה ידוע (ברכות לו:): שאין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד. **ויש לפרש כאן על דרך** (דברים כח, ו) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", והוא שאמר "והייתם לי סגולה" היינו אוצר חביב שלי שהוא יראת שמים שיראים ממני, אתם תהיו זה האוצר, היינו שכולם יראו ממך, כמו שכתוב "וראו כל עמי הארץ וגו' ויראו ממך", וזהו סגולה מכל העמים. וזה יש לפרש גם כן פירוש התרגום, כשראה יוסף שהיו יראים ממנו אמר להם - אל תיראו יראה חיצונית גשמית ממנו, כי בודאי

עולה של"א ואותיות אש"ל נוטריקון אכילה שתיה לינה. והנה יוסף הצדיק אמר כי תחילה צריכים ללמוד תורה ואח"כ יזכו לקמח היינו כל צרכי עולם הזה שהוא בכלל אכילה שתיה לינה. אך יעקב אע"ה רימז לו שבעוה"ז יהיו ישראל בגלות היינו בארץ נכרי ואז מוכרח הש"י להקדים להם צרכי עוה"ז שהם בחינת אשל העולה אפרים וכאשר יהיה להם כ"ט בלי טרדת עוה"ז אז יעסקו בתוה"ק ויתקנו הנשמה ע"י משנה הנרמז באותיות מנשה. וזאת פעל יעקב אע"ה להקדים להם צרכי עולם הזה כדי שיוכלו לעסוק בתורה. (הגה"ק מהר"ש ענגיל מראדימשלא ז"י)

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. (מט, א) פירש"י ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו השכינה. עכ"ל. להבין זה, דהנה כשנתן את עצמו להסתכל בכל דור ודור מה שיעברו על בני ישראל עד ביאת משיח, וראה באורך הגלות המר ובחשכות הגדול, הנה מזה נתעצב אל לבו מאד ונסתלקה ממנו שכינה בעבור העצבות. אך השבטים נחמו אותו ופתחו ואמרו "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", כמו שפרש"י בפירושו (דברים ו, ד) ה' שהוא עתה אלהינו, לעתיד יהיה ה' אחד ושמו אחד. כי צריך להיות שמח בזה במה שיהיה לעתיד בהגאולה ה' אחד לכל העולם, "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), לכן אמר הוא "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", שיהיה כן במהרה בימינו אמן.

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו'. (מט, א)
איתא בדבש השדה (אות קס) בשם הרה"ק הרבי ר' אשר מראפשיץ ז"ע, דאגידה הוא לשון המשנה [גוד אסיק], וזהו הכונה האספו, שאם יתאספו בנ"י ביחד, אז ואגידה, שהאסיפה ימשיך אליכם, "לכם", כל טוב בגשמיות [לכם הכונה להשפעות גשמיות כמשאחז"ל (פסחים סח:): חציו לכם].

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. (מט, א) פי' דאגידה הוא מלשון אסיפה [אגודה אחת], וזהו הכוונה האספו ואגידה לכם, שאמר להם יעקב אבינו ע"ה שיראו להתאסף ולהתאגד ביחד, אשר יקרא אתכם באחרית הימים, כי באחרית הימים לפני ביאת משיח צדקינו יהיה קרירות גדולה בעולם, ולא יוכלו לעשות את המצות בהתלהבות ובחמימות כדבעי, [יקרא הוא מלשון קרירות], ורק ע"י שיתאספו בני ישראל ויתאגדו ביחד יוכלו לחזק את עצמם שיוכלו לעבוד את השי"ת בהתלהבות כראוי. (הרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב ז"ע)

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא וגו'. (מט, א) וברש"י ז"ל: "ביקש לגלות את הקץ, ונסתלקה ממנו שכינה" וכו'. "הקשה אא"ז הקדוש ממאגלניצא ז"ע, מה היא התועלת בגילוי קץ כזה שיהיה אחר אלפי שנים. והנראה לי בזה, שיעקב אבינו ע"ה חפץ לגלות את הקץ ולהודיע לבניו ולדורות הבאים את כל מה שיעבור עליהם במשך גלותם הארוך, ואף על פי כן ישארו נאמנים באמונתם, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל שבעל דעה אמיתית לא יסור מן האמת בשום פנים. אך לא היה בזה רצון ה'; כי לאו כל מוחא סביל דא, והיו נשארם באמונתם אך אנשי עליה מועטים, ורצון ה' היה שכל ידח ממנו נדח, וכל בני ישראל שקבוע בפנימיות לבם קדושת אבות ישארו דבוקים בה' וברב עם הדרת מלך, ונסתלקה ממנו שכינה, כדי שתקות הקץ יחזק לב בני ישראל בצרת גלותם המרה ויוכלו לעמוד באמונתם עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא וגו'. (מט, א) ובמדרש שזכו מכאן לקר"ש כו', דאיתא כל כנסיה שהיא לשם שמים סופה להתקיים. והנה כנסיה זו בוודאי היה לשם שמים, ולכן היא קיימת לעד, וכמו שנאמר: "אשר יקרא אתכם באחרית הימים", שאסיפה זו היה הכנה לכל הדורות, וגם מה שקיבלו אח"כ התורה היה בכח זה, כמ"ש: "מורשה קהלת יעקב". ובכל אסיפה לשי"ש מסייע כוחו של יעקב, דיעקב כלול הוא, כדאיתא בזוה"ק. ולכן בשב"ק, שהוא זמן אסיפה, זוכין לנחלת יעקב. והרי כל ישראל נקראו ע"ש יעקב וישראל, אם כן כל השורש מכנסיה

איני יכול לעשות לכם דבר מבלעדי ה', רק "התחת אלקים אני" - היינו ארי דחלא דה' אנא, היינו מה שאתם יראים ממני, הוא מחמת שאני זכיתי להאוצר של יראת ה', ולכך אתם יראים ממני, אבל באמת ממני בעצמי אין אתם צריכים לירא שאי אפשר לעשות לכם דבר מבלעדי ה', כמו שאתם חשבתם לרעה ואלקים חשבה לטובה. אך מה שאתם יראים ממני, הוא כי אני נעשיתי האוצר של יראת שמים שיראים מהשי"ת, אני זכיתי לזה, וזהו ארי דחלא דה' אנא, מה שיראים מן ה', אנא היינו אני נעשיתי זה שיראים ממני, כי שם ה' נקרא עלי, והבן. (דגל מחנה אפרים)

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה וגו'. (ג, טו) וקשה הלשון לו ישטמנו, כי לו פירושו הלואי ברוב מקומות, ועיין רש"י. ונראה דהנה ידוע מהבעש"ט הק' ז"ע דהשי"ת מעניש את האדם לפעמים ע"י שמשפיע לו טובות, שע"ז מתבונן האדם איך שהכעיס את הבורא הטוב, והוא מתבייש מאד, שבמקום לענוש אותו ביסורים כפי גודל חטאו, הקב"ה עוד מטיב עמו בחסדו, ומזה בא להכנעה ובושה עד שהטובות הם אצלו כמדקרות חרב. וכן הדבר בין אדם לחבירו כמו שאמר הכתוב במשל, אם רעב שונאך האכילהו לחם כי גחלים אתה חותה על ראשו, שעשיית טובות עם שונא הם כגחלי אש על ראשו. **וכמו כן** הכא, כשראו השבטים את הטובות שעושה יוסף עמהם, והמה זכרו כי רעה גמלוהו ובמקום לענוש אותם עוד הוא מטיב עמהם כל כך, ע"כ היו הטובות אצלם כמדקרות חרב מחמת הבושה, ומגודל מרירות לבם היו בוחרים יותר שישב להם את כל הרעה משיעשה להם טובות. וזה שאמרו לו ישטמנו יוסף, הלואי ישטמנו, והשב ישיב לנו את כל הרעה, כי מוטב שיעניש אותנו משנקבל טובות אלה שהם כחרב דוקרת. (הגה"ק בעל קול אריה ז"ע)

אנא שא נא פשע אחיך וגו', ויבן יוסף בדברם אליו. (ג, יז)

בפירוש התורה לרבנו בחיי ז"ל כתב דבר נורא וז"ל, הגם שאחי יוסף בקש ממנו מחילה, לא ביאר הכתוב שמחל להם, וכבר ביארו רז"ל (יומא פה ע"ב) שכל מי שחטא לחבירו ועשה תשובה, אינו נמחל לעולם עד שירצה את חבירו. ואף על פי שהזכיר הכתוב וינחם אותם וידבר על לבם, שנראה בזה שהיה להם רצוי מיוסף, מכל מקום לא ראינו שיזכיר הכתוב מחילה מיוסף, ולא שיוודה להם שישא פשעם וחטאתם, ואם כן מתו בענשם בלא מחילת יוסף, ואי אפשר להתכפר עוונם רק במחילתו, ועל כן הוצרך העונש להיותו כמוס וחתום, להפקד אחר זמן בענין עשרה הרוגי מלכות עכ"ל. אמנם בדרשות חת"ס (לא ע"ב) בדרוש לשבת שובה תקצ"ח כתב דבר נפלא, שבזמן שבית המקדש היה קיים, לא מצינו שהוצרכו לבקש מחילה זה מזה בערב יום הכיפורים, כי מטבע הקרבנות בעצמם לקרב הלבבות ולהשלים ביניהם עכ"ל. וא"כ יובן שפיר מה שלא כתוב מחילה אצל יוסף, משום שבמקום שיש אהבה וחיבה אין צריך מחילה מפורשת. (מנחת יהודה)

ויאמר אלהם יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני. ואתם חשבתם עלי

רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחית עם רב. (ג, יט-כ) יובן במה שמצינו שלפעמים אדם נענש על מחשבה רעה, והטעם מסתבר כי מאחר שהשי"ת יודע מחשבות, אם כן נחשב המחשבה לחטא כמו המעשה, משא"כ בין אדם לחבירו ודאי אפילו יחשוב לחבירו רעה, כל שגומל לו טובות ודאי אינו נענש, כי מה מזיק מחשבתו אחר שע"י זה אין מגיע לחבירו נזק ולא עצבון אחר שאינו יודע מחשבתו רק מעשיו מכיר, והלא מעשיו טובים לו. והיינו דקאמר "התחת אלהים אני", ולכן מאחרשאתם רק חשבתם לרעה, אבל באמת אלהים חשבה לטובה, ואם כן לא חטאתם נגדי רק במחשבה, אבל המעשה היה טוב לי, ומאחר שאינו תחת אלהים אין לכם לירא, וק"ל.

ויאמר אלהם יוסף אל תיראו וגו'. ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה וגו'. וינחם אותם וידבר על לבם. (ג, יט-כא) הנה צריך להבין, וכי זה הוא דברי נחמה באומרו "ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה וגו'". גם הלשון "חשבתם" צריך להבין, כי הוה ליה למימר - אתם עשיתם, או רציתם לעשות לי, או חשבתם לעשות לי. אמנם אפשר לתרץ דהנה איתא בספרי יראים (רמב"ם הל' תשובה פ' ג' הלכה י"ד) אין לך דבר שעומד בפני התשובה. והנה השבטים הקדושים הגם שבשעת מעשה שעשו ליוסף, חשבו שעשו כדן כמאמר חז"ל שדנו אותו למורד במלכות (עי' אוה"ח פי' וישב לו, כ), אמנם מחמת גודל צדקתם פחדו ועשו תשובה ונתחרטו מאוד, והיו משתוקקים לשאול ולהדר אחריו ולמסור נפשם עליו, כאשר הכתוב מעיד עליהם כמו שכתוב (לעיל מב, כד) "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו וכו'" וכאמרם (לעיל מד, טז) האלקים מצא עון וגו'", גם עתה כתיב "אנא שא נא וגו'". ובודאי גם מקודם נתחרטו ועשו תשובה, והשי"ת בודאי קיבל תשובתם, ונעקר הרע ונעשה הטוב, לכן עשייתם נתהפך לטובה גדולה. וזה שאמר "אל תיראו וגו' ואתם חשבתם וגו'", רצה לומר שתיכף שנתחרטתם וחשבתם על שעשיתם רעה, האלקים חשבה לטובה, ועשה ממעשיכם טובה, וזהו שאמר "למען עשה כיום הזה להחיות עם רב". (דברת שלמה)

פקוד יפקוד אלקים אתכם. (ג, כה)

איתא בפרקי דר"א (פ' מ"ח), חמש אותיות מנצפ"ך שנכפלו בתורה הם יסוד הגאולה, כ, בו נגאל אברהם. ס' בו נגאל יצחק, ו, בו נגאל יעקב, ח' בו נגאלו אבותינו ממצרים שנאמר פקוד יפקוד, פ' בו עתידין להיגאל, דכתיב (זכריה ו, יב) הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח וגו'. ועל זה שמעתי אומרים בשם המקובל האלוקי ש"ב כמוהר"ר שמשון הי"ד בן הרב מוהר"ר פסח ז"ע מאוסטרופולי על הפסוק (ישעיה כד, טז) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק, דפירושו הוא **מכנף** דייקא שהם ד' אותיות מ' ו' ח' פ' זמירות שמענו, שהיה לנו גאולה באלו אותיות, אבל צבי לצדיק, ר"ל צביאהו לשון תאוה, שאנו מתאווים ומחכים ומצפים עוד לצדי"ק, להיות הגאולה האחרונה באות צדי"ק, עד כאן שמעתי.

(לב אריה)

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

ויחי יעקב בארץ מצרים. (מז, כח)

פרש"י פרשה זו סתומה עכ"ל. למה היא סתומה מפני שסתם ממנו כל צרות שבעולם (בראשית רבה צ, א). משמעות עמוקה יש בסמיכות הפרשיות כאן, וגם סתימת הפרשה מורה על הקשר בין סיום פרשת יגש לפרשה זו, דהנה בסוף פרשת יגש נאמר: **וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן**, ובתרגום יונתן: **ובנו להון בתי מדרשין ופלטרין בארעא דגושן**, ובפרשת ויחי נרמז צרת שעבוד מצרים ביאור הדברים הוא ביסוד מה שפירש אבי **כ"ק מרן מהר"ד מבעלזא ז"ע** את הכתוב: **וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל** (דברים לא, א) ותרגם יונתן: **ואזל משה למשכן בית אולפנא**, הכוונה היא שמשא רבינו ע"ה בטרם שהחל לומר לישראל את דברי התוכחה, גילה להם כי קיימת עצה להנצל מקיום התוכחה בפועל, והיינו ע"י לימוד התורה, שהרי: כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה (מנחות ק). וכך הוא גם לגבי התוכחה, שבאמצעות קריאתה ולימודה בא לידי הכנעה ויראת ה',

כך שכבר אינו זקוק לעונש בפועל, **וזה נרמז בהליכתו למשכן בית אולפנא**, מקום שבו לומדים תורה, שע"י התורה יינצלו מיסורים בפועל וזה הסמיכות של הפרשיות כאן, שעל אף שבפטירת יעקב אבינו ע"ה נסתמו עיניהם ולבם של ישראל בגלל השעבוד, הרי באמצעות לימוד התורה כפי שנרמז בסיום הפרשה כנ"ל, בתרגום יונתן, ובנו להון בתי מדרשין, ניתן להנצל מכל הצרות שבעולם, כלומר, שע"י לימוד התורה בבתי מדרשות אפשר להיפטר מכל הצרות שבעולם. (הגה"ק מהר"ם מבילגורי ז"ע)

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי. (מח, כב) ותרגם אונקלוס: **די נסיבית מיידא דאמוראה בצלותי ובבעותי**. ובגמרא (ב"ב כג, א) איתא: **"וכי בחרבו ובקשתו לקח, והלא כבר נאמר (תהלים מד, ז) כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני, אלא 'חרבי' זו תפלה, 'קשתי' זו בקשה. וצריך להבין מפני מה כינה יעקב אבינו כאן את תפלתו ובקשתו: "בחרבי ובקשתי". גם יש להבין את ענין כפל הלשון "בחרבי**

עבודת הקודש, וזהו בתחילת העבודה, אבל אח"כ בפקוח עיני שכלו: "וירא מנוחה כי טוב" שמרגיש כי העבודה מנוחה היא לו והיא הטוב הגמור, "ואת הארץ כי נעמה", רומז לארצות החיים, שמרגיש נעימות עליונה. מעתה כיצד תהיה עבודתו בשלימות, ועל כך אומר: "ויט שכמו לסבול", שכאשר כבר נתייגע והגוף סובל ג"כ עבודת ה'; ועל ידי זה "ויהי" כל עבודתו מקודם, "למס עובד" עבודה שלימה ורצויה.

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד. (מט, טו) בתרגום יונתן וחמא נייחא דעלמא דאתי ארום טב וחולקא דארעא דישראל ארום בסימא הוא בגין כי ארכין כתפיה למלעי באורייתא וכו'. ודקדק אאמו"ר מרן מהרי"ד זי"ע הלא איתא במשנה (אבות פ"א מ"ג) אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, ואמר על פי מה דאיתא בטור (או"ח סי' רח) בענין ברכת מעין שלש, שלא יאמרו ונאכל מפריה ונשבוע מטובה. שכן וכי לאכול מפריה הוא צריך, וכתב הב"ח ותימה הרי הארץ נשפעת מארץ עליונה ויונקת מהשכינה אם אוכל הפירות בטהרה, ועל כן מסיק ששפיר יש לומר הנוסח לאכול מפריה ולשבוע מטובה, ע"ש בפנים. וזהו "וחולקא דארעא דישראל ארום בסימא הוא", כדברי הב"ח, מחמת קדושה העליונה נשפע בה כל טוב, "בגין כן ארכין כתפיה למלעי באורייתא", כי ע"י קדושת התורה נשפע קדושה בפירות, אד"ק ז"ל.

ויש לומר קצת באריכות. דאיתא בקדושת לוי בליקוטים על הפסוק (יואל ב, כו) ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם, דאיתא (שו"ע או"ח סימן רלא) בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו), שצריך לעבוד השי"ת בעניני עולם הזה, ויש אופן שהאכילה הוא רק הכנה לעבודת השי"ת, אבל יש אופן שהאכילה היא עצמה עבודה, כגון כאשר יש דברי תורה על הסעודה, וזהו "ואכלתם אכול ושבוע", שהתכלית תהא תיכף בשעת האכילה, "והללתם את שם ה' אלהיכם", אם יש דברי תורה על השלחן, ע"ש. וזה יש לומר "וחולקא דארעא דישראל ארום בסימא הוא", ויכולים לעבוד השי"ת בזה, "בגין כן ארכין כתפיה למלעי באורייתא", כי הכל ע"י התורה וזהו "ויהי למס עובד", לשון הווה שמתמיד בכך, ויהי למס עובד, שהאכילה הוי תיכף עבודה.

אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע וגו'. (יז) אם בתחילה לא עמדו על כך שפשעו נגד השי"ת, בחשבם כי מכירתו היתה כדת של תורה, אלא התחרטו רק על שלא שתו לבם לתחנוניו, אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, כך שהכירו בחטאם כלפי יוסף, וזה: פשע אחיך וחטאתם, שחטאו נגד אחיהם ובשרם, אך כעת כאשר עמדו על גודל צדקת יוסף אחיהם, נוכחו לדעת שפשעו לא רק נגד יוסף אחיהם, אלא, פשע עבדי אלוקי אביך, ולפיכך בקשו שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך, שגם על כך יסלח וימחל להם (כ"ק מרן מהרי"א זי"ע)

ובקשת", שלכאורה כוונת שתיהן אחת היא. ויש לומר, דהנה תפלה צריכה להיות בדרך של בקשת רחמים ותחנונים לפני המקום, כמו ששינו (אבות פ"ב מ"ג): "וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום", וכן שינו (ברכות כח, ב): "העושה תפלתו קבע, אין תפלתו תחנונים", ובגמרא (שם כט, ב) אמרו: "מאי קבע... כל שאין אומרה בלשון תחנונים". **אמנם ישנם צדיקים** שיכולים להתפלל גם בדרך של "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כב, כח), וכדאיתא בגמרא (תענית כג, א): "שלחו בני לשכת הגזית לחוני המעגל, ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור", ותגזר אומר, אמר גזרת מלמטה והקב"ה מקיים מאמרך מלמעלה, ועל דרכיך נגה אור, דור שהיה אפל, הארת בתפלתך" וכו' (עי' שמו"ר כא, ב), אך מכל מקום אין דרך הצדיקים להתפלל בדרך זו כי אם בעת הכרח גדול ולעתים רחוקות. והנה ההבדל בין חרב לקשת הוא, כי פעולת החרב היא רק מקרוב, ואילו פעולת הקשת, הגם שלפעמים מחטיאה את המטרה, היא מועילה גם למרחקים, וכמו כן הוא גם בענין התפלה,

והיינו שהתפלה בדרך "ותגזר אומר" מועילה אמנם תמיד, כדכתיב: "ויקם לך", אבל כחה יפה לשעה בלבד, והיא בחינת חרב, שפעולתה רק מקרוב, ואילו התפלה בדרך בקשת רחמים ותחנונים, אף על פי שלפעמים אין הישועה נראית לפי שעה, כוחה יפה לפעול גם לאחר זמן ולדורות, והיא בחינת קשת, שפעולתה היא גם למרחקים. וזה שאמר יעקב אבינו: "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשת", והיינו שתפלתו היתה בשתי הבחינות, בבחינת חרב, שהיא בדרך "ותגזר אומר" שמתקבלת תמיד, וכן בבחינת קשת, בדרך בקשת רחמים ותחנונים לפני המקום, שכחה יפה לפעול גם לאחר זמן וגם לדורות הבאים. (כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע)

יששכר חמור גרם גרם רובץ בין המשפתים וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד. (מט, יד, טו) עיקר לימוד התורה צריכה להיות לשמה, דהיינו שיכוין רק כדי לעשות רצונו ית"ש, ולא ירגיש כלל הנאת עצמו, וכדרך שאמרו (ר"ה כח) "מצוות לאו ליהנות ניתנו", ופירש"י: "כי אם לעול על צאריהם". אמנם בחינה זו לבל ירגיש שום תענוג שייכת בראשית דרכו בעבודת ה'; כשהעבודה עדיין קשה עליו, כי אז יכול לעבוד את השי"ת רק משום ציוויו ית', שהרי עדיין אינו נהנה מעצם העבודה, אבל כאשר עיני שכלו נפקחות ומרגיש במתיקות ונעימות תורת ה' ומצותיו ית', אזי נעשית לו העבודה למנוחה ושעשוע, וכאומרם (אבות ד, יז): "יפה שעה אחת בתורה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב", **ואם כן היאך אפוא** תהיה עבודתו בשלימות לשמה, אכן, העצה היא שיעסוק בתורה ובעבודה עד שגופו יתעייף, ושוב לא ירגיש המתיקות כשתכבד עליו העבודה, ואז תהיה עבודתו שלימה, ואף תיחשב לו לטובה ולעבודה שלימה במה שהרגיש בתחילה בנועם ה'. וזה הרמז: "יששכר חמור גרם" לעבוד

סיפור על פרשת השבוע

ברכה והצלחה כאחד! ומעשה באברך מחוסר פרנסה שבא לפני הרבי ר' משה'לי ותינה לפניו מר גורלו: מן השמים כבדוני כנראה בתכשיט של "יאה עניותא לישראל" ומצבי אומלל - טען. עמד הרבי מכסאו והושיט לו ידו לברכה, אמר ולא פירש דבריו הסתומים: יהי רצון (אז זו זאלסט אפקומען מיט שרעק) שהפחד יפדה אותך מכל מה שמגיע לך.. ובאישון לילה, כשהאברך דנן נם שנת ישרים על מיטתו, הקיץ לפתע וראה את שכנו הגוי עומד לא רחוק ממנו ומשחזי סכינים, הוא לא פקפק אף לרגע כי הנה עומד הגוי לשחטו חיים בסכיניו ורעד אורב חלף בגופו, בשרו סמר מפחד וארכובותיו נקשו זו לזו. הנה עוד מעט יקיץ עליו הקץ. ברם, חלף מוראו התאזר עוז וקם מעל מיטתו והתענין אצל הגוי לשם איזו מטרה הוא משחזי סכיניו. הגוי ענה לו כי לצורך סעודת בניו שעוד מעט יובאו לאכול הוא משחזי, לחתוך לחם, ורוחו של האברך שבה אליו. פחדו היה פחד שוא. ומאז רמה קרנו של האברך ושמש ההצלחה זרחה לו בכל אשר פנה. נתקיימו דברי הרבי שהפחד ישתלם...

מאשר שמנה לחמו (מט, כ) מסופר מהרבי ר' משה'לי מלעלוב זי"ע (תקל"ז-י"ג טבת תרי"א) אגדות פלאים וסיפורי מופתים שעשה איש אלקים קדוש זה. כמוהו, כאביו לא יצא דיבור מפיו לחנם וכל ברכותיו התקיימו במלואן, צדיקי דורו ראו בו צינור שפע שהקב"ה ממשיך על ידו חסדיו לעולם. וסמוכין לכך במנהגו לקבל בידו מכל מי שהביא לו שמן זית ולהחזירו תיכף בברכה בנימוקו אין לי בזה כל כוונות רק כאמור אצל יוסף הצדיק "וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו" ואגב יש להוסיף מה שאמר הרה"ק רבי משה זי"ע. בשם חותנו היהודי הקדוש מפשיסחה זי"ע כי בארץ ישראל שורה גם ברכה (היינו מדה שלמעלה מן הטבע) בעוד שבחוץ לארץ שורה רק ההצלחה (שבמסגרת הטבע) ובשם אביו הרבי ר' דוד'ל זי"ע שהוסיף כי גם בחוץ לארץ יכול אדם לזכות לבחינת ברכה, אם הוא מקדש ומטהר את עצמו וד' אמותיו הופכים לאדמת ארץ הקודש! ולכן הסביר הרבי ר' משה'לי ביוסף הצדיק אשר המשיך את קדושת הארץ גם למצרים נאמר: "ויברך ה' את בית המצרי בגללו", שהמשיך לשם

אזרחות חיים

דינים לעשרה בטבת

מדברי הנביאים יש חיוב להתענות מספר תעניות בשנה בגלל הצרות שאירעו בהם, ואחד התעניות הוא צום העשירי שהוא בחודש העשירי למנין החדשים ביום י' בטבת שבו סמך מלך בבל נבוכדנצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק ומזה נמשך החורבן (ש"ע ומ"ב תקמט, א).

אם חל עשרה בטבת בערב שבת כי שאר תעניות לעולם לא יחולו בערב שבת אין דוחין התענית אף שיצטרפו להכנס לשבת בתענית, ובמנחה של ערב שבת קורין ויחל ואומרים 'ענגו', אבל אין אומרים תחנון (רמ"א תק"ג, ג).

עיקר מטרת התענית בימים אלו היא כדי לעורר הלבבות לפקח על דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון הדברים אלו נשוב להטיב כמו שנאמר והתודו את עונם ואת עוון אבותם וגו', ולכן, חייב כל איש לשום אל לבו באותן הימים ולפשפש במעשיו ולשוב בהן כי אין העיקר התענית כמו שכתוב באנשי נינוה 'וירא ד' את מעשיהם' ואמר חז"ל 'את שקם ואת תעניתם לא נאמר אלא את מעשיהם', ואין התענית אלא הכנה לתשובה, ולכן, אותם האנשים שכשחם מתענים הולכים בטיול ובדברים בטלים תפשו הטפל והניחו העיקר, ומ"מ אין לפטור את עצמו בתשובה בלבד כי ימים אלו הם מצות עשה מדברי הנביאים להתענות בהם (מ"ב תקמט, א).

כל ישראל חייבים להתענות בימים אלו ואף שאמרו בגמ' שבזמן אין גזירות עכו"ם על ישראל אם רצו רוב ישראל והסכימו שלא להתענות בי"ז תמוז, ג' תשרי, וי' בטבת הרשות בידם, בזמננו כבר רצו וקיבלו עליהם כלל ישראל מדור דור להתענות ואסור לפרוץ בזה גדר, וחיוב התענית הוא לזכרים מגיל י"ג ונקיבות מגיל י"ב ואפילו לא הביאו עדיין ב' שערות (ש"ע ומ"ב תקג, א; בה"ל ד"ה הכל).

חולה שאין בו סכנה פטור מלהתענות, ואסור לו להחמיר על עצמו, ודווקא אם נפל למשכב או שחלה כל גופו, אבל מי שיש לו מיחושים וכאבים שונים חייב להתענות, ויש שהקילו בזה, והכל לפי ראות עיני הדיין (מ"ב תקג, ה; בה"ל ד"ה מיהו). אף אלו שמוותרים לאכול בימים אלו יזהרו שלא להתענג בבשר ויין ובשאר תענוגים, אלא יאכלו רק כפי הצורך לקיום הגוף (מ"ב תקג, ה).

קטנים אפילו בני י"ב שנה פטורים מלהתענות בתעניות אלו, ואין חייבים לחנכם להתענות אפילו לשעות, ומ"מ ראוי לחנכם שיאכלו רק כדי קיום הגוף לחם ומים או שאר מאכלים פשוטים - כדי שיתאבלו עם הציבור (מ"ב תקג, ה). חתן וכלה בימי השבע ברכות כמו שמצוי בצום י"ז בתמוז וי' בטבת חייבים להתענות ולהשלים התענית ואף שהם ימי רגל ושמחה שלו ואין חלה בהם אבילות חדשה ר"ל, ואין שמחה אלא באכילה, כיון שרגל שלו הוא רגל יחיד מדרבנן ותעניות אלו הם דרבים, אתי אבילות דרבים ודחו רגל דרבנן,

וכשחל י"ז בתמוז בשבת ונדחה ליום א' יש מקילים בזה, אכן, לענין תענית יחיד כגון תענית יארצייט על אב ואם לנוהגים להתענות פטורים מלהתענות (מ"ב תקנ"ב, בה"ל תקמט, ד"ה חייבים).

דברים האסורים בימי התענית

בתעניות אלו מלבד ט' באב אסרו רק אכילה ושתייה, ולא אסרו שאר עינויים שבשעה שרצו וקיבלו עליהם ישראל להתענות לא קיבלו שיהיו בחומר תענית ציבור כמו ט' באב לפי שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ואף לענין אכילה ושתייה האיסור רק ביום מעלות השחר, ולא בלילה, ובעל נפש הנוהג להחמיר גם בשאר עינויים כדלהלן ראוי שיתחיל להתענות מתחילת הלילה (ש"ע ומ"ב תקג, ב; שעה"צ ט).

כאמור לעיל, אין איסור רחיצה וסיכה, נעילת הסנדל ותשמיש המיטה בתעניות אלו מלבד ט' באב, ובעל נפש יחמיר בתעניות אלו גם בשאר עינויים כיון שבזמננו מצוי גזירות מן העכו"ם, וא"כ חל עצם החיוב על הג' צומות כמו בט' באב,

ומ"מ החומרא היא רק לאיסור רחיצת כל הגוף בחמין ולא לאיסור רחיצת כל הגוף בצונן או פניו ידיו ורגליו בחמין, אבל אין להחמיר באיסור נעילת הסנדל משום חובא ואטלולא (כמו כן, שחל ליל טבילה יש לקיים מצות עונה), וכן אם חל י' בטבת בערב שבת אין להחמיר כלל באיסור רחיצה מפני שצריך לרחוץ לכבוד שבת (ש"ע ומ"ב שם; שעה"צ ט). כתבו הפמ"ג שאפשר שיש להחמיר בתעניות אלו בכל הדברים האסורים בתשעת הימים מר"ח אב עד ט' באב (בה"ל ס' תקנ"א ד"ה מראש חודש), ולפי זה, אין להסתפר, אין לכבס וללבוש בגדים מכובסים, וכל שכן, שאין ללבוש בגדים חדשים, אין לשמוע כלי זמר, ובערב שבת אין להחמיר בזה לכבוד שבת (רוח חיים להגר"ח פלאגי סימן תקסו, ד).

מי שטעה ואכל באחד מתעניות אלו צריך להמשיך התענית לאחר שאכל כי מי שאכל שום - יחזור ויאכל שום?, ולענין אמירת 'ענגו' בתפילות מנחה יש לחלק בין תענית ציבור לתענית יחיד, בתענית ציבור יכול לומר ענגו אפילו אבל יותר מכזית שכיון שתיקנו חכמים להתענות ביום זה שייך לומר ענגו ביום צום התענית הזה אפילו אינו מתענה, ובתענית יחיד יאמר ענגו רק אם אכל פחות מכזית, אבל אם אכל כזית ויותר לא יאמר ענגו שאף שמחוייב להשלים התענית, כיון שאכל כשיעור שהיה מאבד תעניתו אם לא היה נזדר להתענות ביום זה אין יכול לומר ענגו ביום צום התענית (מ"ב תקמט, ב; ש"ע ומ"ב תקסח, א). בירך על דבר מאכל ביום התענית ונזכר שאסור לאכול י"א שיאכל פחות מכזית שלא יהיה ברכתו לבטלה, והתענית עולה לו כיון שלא אכל כזית, ויש חולקים, ובפרט בד' תעניות יש להחמיר שלא לאכול כלל, ולומר מיד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (באר היטב תקסח, א). (נערך ע"י הרה"ק ר' יעקב טרויבע שליט"א)

הילולא הצדיקיא

הרה"ק רבי משה הלוי סופר מפשעווארסק זי"ע - בעל "אור פני משה" - י"ב טבת תקס"ז

כרם תורתו הכריזה עליו וכעדותו של הרה"ק הרבי ר' מנחם מנדל מרימנוב זי"ע המציין "מעודי ידעתי את האיש ההוא ואת שיחו, אשר היה לו שם ויד נגלה ובנסתר וכל רז לא אניס ליה". ביותר נפלאה היא עדות הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל בעל "בית אפרים" מבראד, בשם

כספר החתום כבשים לבוש, ולא ידע אנוש ערכה וטובה עד אחר שמשה עלה למרום ונשמתו עזן", תוך כדי ציון שחכמי ישראל וגאוני הזמן "אשר הכירוהו מכבר וידעו שהאיש משה גדול מאוד, איש אלקים קדוש ונורא. איך שכל דבריו היו באורים ותומים והצנע לכת".

זודו הגה"ק רבי סנדר זצ"ל רבה של סטאנוב - ששמו הלך לפניו בתור מתנגד - "הן בעודנו יושב על כסא הוראה בק"ק פשעווערסק, זהוה משתבח בגויה טובא, וכשהיה מעלה בזכר את הרב החסיד המחבר זללה"ה מרגלא בפומיה כי קדוש הוא לאלקיו, וכבר קדמוני גדולי הדור חסידי קדושי עליונים אראלים ומצוקים אחזו בשבח המגיע לכתבים, והביטו אחרי משה כי קרן אור פניו בדברו". והגה"ק רבי יצחק פרענקיל זצ"ל אב"ד בראטשין, מעיד בהסכמתו בשם גאון זה "וראיתי גודל הכבוד שנהג בו הגאון הנ"ל ופי קדשו סיפר לי שבחו שהוא צדיק גמור".

הגה"ק בעל "ישועות יעקב" רבה של לעמברג זי"ע מכנהו "ידידי מנוער ואהבת עולם אהבתו וכו', שהיה סמוך ונראה אלי והיה עימי במחיצתו, ושמעתי מפי הקדוש בעצמו כמה פעמים, הלא כה דבריו כאש להלהיב לבב האדם ליראת ה' כל היום וכו', ביחוד בספר כזה אשר תחילתו יראת שמים, וסופו סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא". ידידות זו ניכרת גם בספרו של רבינו המצטט מה שראה בשם הגה"ק מו' משולם יצ"ו (בעל "ישועות יעקב") הרב המאור הגדול ק"ק לבוב". (אור פני משה" תחילת אסתה).

מנעוריו התגלה אליו רבינו משה אלשיך הק' זי"ע. וכפי שמכתיריהו בהסכמות שם הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ זי"ע כממשיך האלשיך הק' "ובדרכיו הלך וממשה עד משה לא קם כמוהו ממש, אשר לו נגלה טעמי פסוקי תנ"ך והרבה דברי חז"ל אשר המה על דרך מוסר השוה לכל נפש, להיות מזור לפנשי". וכך מעיד הרה"ק הרבי מלובלין על רבינו בהסכמתו לספרו "אור פני משה" "כי ידעתי את הרב האלקי בוצינא קדישא מוהר"ר משה סופר סת"ם מק"ק פשעווערסק, שהניח אחריו ברכה, והיה בהצנע לכת עד שלא נודע שהיה למדן, ואני ידעתי כי כשהייתי בילדותי הייתי סר למשמעתו, ושתיתי מימי הנאמנים, וידעתי שכל עניינו היו רק לשם שמים, ולעשות נחת רוח לפניו ית"ש, והיה לו מדריגה שהרב הגאון המנוח מוהר"ר משה אלשיך ז"ל היה מתגלה אליו, זה היה מנעוריו, ומה גם שמעתי ממנו בעצמו כמה דברים נעימים".

רבינו היה מתלמידי הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, אך כפי הנראה מספרו הסתופף עוד בצלו של המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע כדברי קדשו "נזרקה מפי חבורא קדישא של רבן כל בני הגולה הגאון מה"ו דוב בער שי' עד ביאת משיחנו, שמעתי אומרים על פסוק: ולא חשכת את בןך את יחידיך ממני (בראשית כב, יב) כי יש מצות שהגוף מסוגף בהם, כגון תענית וכיוצא, ויש מצות שהגוף נהנה בהם כגון עונג שבת וכיוצא, והנפקותא ביניהם היתה, אותן שהגוף מסוגף בהם, אם עושה אותם האדם יכול בודאי לעשות המצוה לשם שמים, כי אינו יכול לכיין להנאת עצמו, כי אדרבה אינו נהנה ומסוגף, מה שאין כן אותן מצות שהגוף נהנה בהם. יכול האדם לכיין להנאת עצמו, אמנם איננה עבודה מובחרת. רק גם בהם יכוין לשם שמים. והנה אברהם איבנו ע"ה

היו לפניו שני מצוות נגדיות, אחת שצויה לו לשחוט את בנו, הנה בזה ודאי לא היה לו הנאה לגופו, ובודאי כיוון לשם שמים בהליכתו ואבה לשחטו, אמנם מצוה שנית אל תשלח ידך אל הנער, הנה ממצוה זאת היה יכול לכיין להנאת עצמו, שיחיה בנו יחידו, ואפילו הכי כיוון לשם שמים, וזה אמרו לא מיבעיא שהמצוה הראשונה עשית לשמי, אלא אפילו: ולא חשכת את בןך את יחידיך - דייקא, אפילו הכי לא עשית רק ממני - דייקא לשמי. ודו"ק עד כאן שמעתי". ברם ידוע שהתחמם לאורו של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ונחשב לאחד מגדולי תלמידיו, אף כי למרבה הפלא אינו מזכירו בספרו אפילו פעם אחת.

שומה לציין, כי בתקופתו דר בפשעווארסק הרה"ק רבי אברהם משה, אשר ג"כ נקרא בפי הכל: רבי משה מפשעווארסק (נסתלק ביום ט' מרחשון תקנ"ד. ויש ממנו הסכמה על הספה"ק "נועם אלימלך"), ולסימן קראו אותו בשם "רבי משה הראשון" ואת רבינו בעל ה"אור פני משה" קראו בשם: "רבי משה השני". **מובא בבני יששכר** דכירנא כד הוינא בימי חורפי הייתי משמש לפרקים לצדיק אחד שהיה מפורסם בדורינו מהר"מ סופר זצוק"ל מפשעווארסק, והצדיק ההוא היה מפורסם לבעל מדריגה ורוח הקודש, והיה מנהגו שהיה מצניע שיורי מאכלים אשר היו מתוקנים לשבת כגון הרקיקין והדובשנין, ובבוא אליו איש נכבד בימי החול היה מכבדו בשיריים הללו, ואמר שזה מיקרי כעין שיירי מנחות.

מספרים אשר הרבי רבי אלימלך זי"ע הלך בגלות פעם אחת בא לפשעווארסק אחר חצות הלילה וראה בבית אחד אשר מאיר דרך החלון ונכנס לשם והיה דר שם הרה"ק רבי משה'לי בעל אור פני משה, ושאל אותו אולי ללון פה, והשיב לו הרה"ק רבי משה'לי זי"ע: הנה עתה קמתי ממשכבי ותוכלו לשכב במיטתי, ושאל: אולי יש מה לאכול, ונתן לו לאכול, ואכל, והשכיב עצמו במיטתו, וכאשר חשב הרה"ק רבי משה'לי כי האורח כבר ישן התחיל לומר תהילים, וכאשר שמע הרבי רבי אלימלך זי"ע את התהילים קם מהמטה ועמד אצלו, וכאשר ראהו האור פני משה רמז לו שילך לישון, וחזר להמטה, וכאשר התחיל שוב לומר תהילים והנה הרבי רבי אלימלך עומד שוב אצל השלחן, ורמז לו שוב שילך לישון וחזר להמטה, וכן היה עוד פעם ג' עד שגער בו הרה"ק האור פני משה, והשיב לו הרבי רבי אלימלך: איך אישן ואני רואה את דוד המלך עומד אצל כבודו, וכשמע זאת הרה"ק האור פני משה אמר לו: האתה הוא "מלך", ונתוודעו אז זה לזה זי"ע.

סיפר הגה"ח רבי בן ציון אוסטראווער זצ"ל אשר פעם אחת דיבר הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע מכ"ק מר"מ מפשעווארסק זי"ע בעהמח"ס "אור פני משה", וסיפר שהיה לומד עם נערים, במסירות עילאית עד אין קץ, והיה מתענה תעניתים שהנערים תלמידיו יצליחו בלימודם.

רבינו הרביץ תורה לתלמידים כפי שכתב בספרו "אור פני משה" (מגילת איכה ק, א) "הנה בלמדי עם תלמידים איכה ד' נפל במורשי לבבי

כמה מליין בס"ד, ואכתוב אותם בכדי שלא ישכח ממני" ובסיום "עד כאן חנני אלקים, ואשא כפי אל ה' בתפלה למשה, שיתן לנו לב טהור ולעבדו באמת וביראה ובאהבה, ישלח לנו גואל צדק במהרה בימינו אמן סלה". וכאמור נמנו בין תלמידיו החוזה מלובלין זי"ע כמ"ש בהסכמתו "ואני ידעתי כי כשהייתי בילדותי הייתי סר למשמעותו, ושתיתי מימי הנאמנים". ועוד מגדולי הדור שנמנו בין תלמידיו רוח הקודש הופיעה עליו, כפי שסיפר בעל ה"מאור ושמשי" זי"ע ששמע ממנו בשעה שקידש את הלבנה בשנת תקנ"ח, שראה היום שבא קץ לשושלת מלכות פולין, וכעבור כמה חדשים מת המלך האחרון של פולין כמו שניבא רבנו.

מסופר מהרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע ערך גודל קדושתו מי ימלא, ומי יוכל לשער גודל עבודתו הטהורה הגם שהיה גופו חלש מאוד לאין שיעור כידוע, וכנראה במקום משכן כבודו מנוחת גופו הקדוש של צורת הקבר אינו מחזיק לאורכו כי אם כמו לנער מבן י"ב או י"ג שנה, ועכ"ז בגוף קל וחלש כזה היה עובד השי"ת עבודה גדולה לאין שיעור שהרעיש כל העולם במעשיו ועניניו.

הרה"ק רבי משה סופר מפשעווארסק זי"ע בעל מח"ס אור פני משה הי' פעם על ימים אחרונים דסוכות בליזענסק אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע והרה"ק הר"א זי"ע הי' מתפלל בחדרו, ובשמיני עצרת צוה שיכבדו את הרה"ק מפשעווארסק זי"ע לשיר על הכל יתגדל וכו', והיות שהרה"ק מפשעווארסק זי"ע לא היה כלל בעל מנגן סירב, וכן פעם שני וכו', וכל משך החג הראה לו הרה"ק הר"א פנים זעופות וכו', והי' להרה"ק מפשעווארסק זי"ע מזה חלישת הדעת, ובמוצאי יו"ט ביקש ליכנס "זיך צי גיזעגענין" ולא הרשה לו הרה"ק הר"א זי"ע ליכנס, ונשאר שם כמה ימים וכל הזמן לא הרשה ליכנס, ובלית ברירה נסע הביתה בלי להפרד מרבו הקדוש, והי' לו חלישת הדעת עצום מזה, וכידוע ומפורסם שהי' לו להרה"ק מפשעווארסק זי"ע גילוי אלשיך הק' ז"ל, בחנוכה גילה לו האלשיך שיסע לליזענסק, וכשהגיע שמה קדמו רבו הרה"ק הר"א זי"ע בפנים מסבירות "שלום עליכם אונזער ר' משה", וגילה לו שבשמע"צ ראה איזה ענין עליו ורצה להמתיקו ע"י שישיר על הכל, וכיון שאינו יכול יהי קצת שחוק עליו, ובזה יומתק, וכיון שלא רצה, הוכרח להראותו פנים של זעם וכעס, ובזה המתיק מעליו הדבר.

מתחלה הסתיר רבינו את מדרגות קדושתו, וכדי להתפרנס השכיר עצמו למנהל בבית חרושת, להרקחת יין שרף והתגלותו היתה על ידי מעשה. רבינו השתכר להיות מנהל בבית חרושת הנ"ל, והקציב לו הבעה"ב שכר מלאכתו, וגם נתן לו חדר מיוחד בחצרו עם כל הצטריותיו. רבינו לא ידע מאומה מכל העבודה המוזרה הזאת, וביום הראשון בבואו לעבוד, נגשו אליו הפועלים העובדים ושאלוהו האיך לעשות המזג, באשר לא ידע מענה על שאלתם, ענה להם שיסדרו כל מלאכתם כמו אצל המנהל הקודם עד שיתרגל

הוא עם כל הכלים בבית חרושת זה. הם עשו את מלאכתם והוא ישב לעסוק בתורה ובעבודתו הקדושה. כתום המלאכה בא הבעה"ב ורצה לטעום מהמשקה שיצא מתחת ידו של המנהל החדש. ויהי אך טעום טעם מעט מזעיר, והנה מה טוב ומה נעים טעמו כדבש לפי וכלשד השמן. שש הבעה"ב ואמר: ברוך המקום שהזמין לי מנהל מומחה כזה שמוציא מתחת ידו דברים מתוקים כאלה. לא היו ימים מועטים וסחורתו של בית חרושת זה נתפרסם כיון שרף המשובח ביותר בכל המדינה. אנשים רבים נהרו וקנו שם חביות מלאות, והבעה"ב היה הולך וגדל ונתעשר בהון רב ועצום מיום ליום. הוא ידע שמנהלו הנהו יהודי כשר ותמים, אבל לא עלה על דעתו שהוא איש קדוש ובגללו נתברך הוא ברוב עשרו. והנה היה מנהגם לסעוד יחד בכל מוצאי שבת סעודת מלוה מלכה. פעם ישב הבעה"ב וחיכה, ורבינו לא בא, הלך הבעה"ב לראות סיבת איחורו, והנה ראה שאור גדול בוקע מתוך חלונו, הוא הציץ פנימה וראה איש זקן ונשוא פנים יושב על ידו והמה משוחחים יחד. תמיהתו גדלה מאד, כי לא היה מספיק זמן אחר השבת בכדי שיבא שם יהודי אף מהישוב הסמוך ביותר. הטא את אזנו לשמוע שיחתם ושמע איך שהאורח הנכבד אומר לרבינו, דעל הפסוק מצאתי דוד עבדי איתא במדרש, היכן מצאתי בסדם, והוא מדרש מפליא. ואמר הוא הכוונה, כי בסדם נוט' בסעודא דדוד מלכא. הזקן המשיך שיחתו עד שאמר לרבינו, ר' משה, די במה שהיה עד עכשיו עובד ביין שרף, כבר הגיע הזמן שתתגלו... הבעה"ב בשמעו מלים אלו הבין מיד שבעל מלאכתו הוא איש קדוש, וזו היא סיבת הצלחתו, נכנס חזרה לביתו וסיפר לבני ביתו מה שנתוודע לו. למחרת בבוקר ביקש סליחה מרבינו על שהשתמש בו לצרכי חולין, יען כי לא ידע את רוב צדקתו, והבעה"ב הזה מסר לו את הקוויטל הראשון.

סיפר נכד בעל אור פני משה, שהרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע נסע פעם אחת לסאטינאב, ופגע שם בהחסיד ר' חיים שו"ב, וזה היה ביום ה'; ושאל לו הרה"ק: חיים, יש לך פנאי להיות עמי? והשיב: הן; ושאל לו: אולי אוכל להתאכסן אצלך? ואמר: הלוא! ונתאכסן אצלו, וביום ו' ערב שבת קודש הלכו שניהם יחד למרחץ, ורצה ר' חיים לשמשו, וליתן לו מים חמין, ואמר לו הרה"ק: איני צריך לשימושך! והלך הרה"ק בעצמו, ליקח מים רותחין מהיורה, וכאשר הציג רגלו על הקרקע אשר אצל היורה, צווח אוי, ונסוג אחור, ואמר לו ר' חיים: הלא רציתי לשמש אתכם? והשיב הרה"ק: לא נכויתי בחמין, אך מונח פה לבניה מבית הכנסת! ועשה ר' חיים דרישה וחקירה אצל הבלן, ואמר הבלן, היות כי הפילה הרוח לבניה מבית הכנסת, נטלה והניחה כאן. ובשבת קודש הלך הרה"ק רבי משה זצוק"ל, אל הרב הגאון ר' סענדער שור אב"ד דשם, וכאשר הניח ידו על המזוזה שעל פתח הרב ר' סענדער, צווח הרה"ק: אוי פסול! ואצל הרב היה מלמד, וכאשר ראה זה, חרה לו מאד על הרה"ק, והביט

אחריו להיות לו על מה להתלוצץ. וכאשר ראה הרה"ק את המלמד, אמר תיכף: מלמד שחשדוהו: והרב ר' סענדער כיבד מאד את הרה"ק, ובמוצאי שבת קדש לקח ר' סענדער את המזוזה וראה שהיתה פסולה מתחלתה, שהך' של ובשעריך, היתה כעין וא"ו, ושאל הרב ר' סענדער את הרה"ק: מנין ידעתם שהמזוזה פסולה? והשיב לו: הנה ידוע דאורייתא וקודשא בריך הוא וישראל חד הוא, וכאשר הנחתי ידי על המזוזה, וראיתי שאינה באחדות עמי, דמית בי כי הדבר תלוי, וההרתה בתשובה, וראיתי כי עדיין אינה באחדות עמי, וידעתי בברור שהיא פסולה, ואמר לו הרב ר' סענדער: מה לכם להמלמד? הלא איש הגון הוא? והשיב לו: הלא מקרא מפורש הוא, והביטו אחרי משה, ומפרש רש"י הקדוש מי הוא שהביט אחרי משה, "מלמד שחשדוהו" ולאחר זמן נודע הדבר, שהיה חשוד.

ואחר שבת, אמר הרה"ק לר' חיים שו"ב, תסע עמי להרבי ר' ברוך ממעזיבוז, ור' חיים היה מחסידי הרבי ר' ברוך, ורצה לשמט עצמו שלא לנסוע עמו, אמנם, הרה"ק הפציר בו שיסע עמו, ואמר לו ר' חיים: מתיירא אני, אולי יעשה כבוד קדושתו דבר שלא כרצון הרבי ויקפיד עלי: ואמר לו הרה"ק: וממני אין אתה ירא? אני אומר לך שתיסע עמי, ותעמוד חוצה, ואני אכנס פנימה! ונסעו יחד ובאו למעזיבוז, ונכנס הרה"ק פנימה להרה"ק רבי ר' ברוך, ור' חיים עמד חוצה בחדר החיצון. ונתן הרה"ק רבי ברוך שלום להרה"ק רבי משה, ותיכף התחיל הרה"ק רבי משה לספוק את כפיו ולזמר, ושאל לו הרה"ק רבי ברוך: לשמחה מה זו עושה? ואמר לו הרה"ק רבי משה: אני רואה בכאן אותה הצורה אשר אני רואה בהיכל המשיח, ואיך לא אשיר? ואמר לו הרבי ר' ברוך: וכי כל מה שידעו מוכרחים להגיד? והשיב הרבי ר' משה: אמאי לא? מפני שמזיק לאריכות ימים? אני כבר זקנתי ואיני חש לזה! ותיכף אמר הרבי ר' ברוך בקול: חיים, תשואות חן לך, בעד האורח שהבאת לי, ועתה ראה להכין סעודה! והשתדל ר' חיים והכין סעודה. ובעת הפרדם אמר הרה"ק רבי ברוך להרה"ק רבי משה: מאד יקר אצלי אריכות ימים, ואינו נחוץ לגלות הכל.

אחד הנוסעים מדי פעם להסתופף בצל רבינו היה הגאון רבי ארי לייביש מטארניגראד, אביו של הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע. ורבינו הוא אשר האציל עליו הברכה שיזכה להביא לעולם את בנו הקדוש הנ"ל, ומעשה שהיה כך היה: רבי ארי לייביש זכה לתורה וגדולה במקום אחד. פעם כשביקר אצל רבינו, מצא אותו שקוע בדאגה עמוקה. כששאל מדוע פניו נפולות, אמר לו רבינו כי יש לו שתי בנות שהגיעו לפרקן, האחת כבר משודכת, ובידו אין לפרוטה הוצאות הנשואין. רבי אריה ליבוש שאל אותו לאיזה סכום הוא זקוק, ורבינו שלח לקרוא להרבנית שנקבה בסכום של שלש מאות אדומים. הוציא רבי ליבוש את ארנקו והניח על השלחן את כל הסכום במלואו, משראה שעדיין לא נתישבה דעתו של רבינו, חזר ושאל מה עוד מעיק על לבו. השיח רבינו לפניו את

דאגתו על הבת השניה שיש לו, הוסיף רבי ליבוש ונתן עוד שלש מאות אדומים, ופני רבינו זהרו, פנה אל רבי ליבוש ואמר לו במה אברכך, השיב רבי ליבוש כי חננו ה' בכל ואינו חסר דבר, אמר לו רבינו, אם כן אברכך שתזכה להביא לעולם בן קדוש וטהור אשר מלאכים ושרפים ירעדו מפניו. לתקופת השנה נתקיימה ברכת רבינו, ולרבי אריה ליבוש נולד הגה"ק מצאנז, שנתגדל להיות מנהיג הדור קדוש וטהור, ומלאכי עליון ושרפי מעלה זעו וחלו מעוצם קדושתו כפי שהד"ח התבטא בעצמו.

הרה"ק רבי משה נפטר ביום י"ב טבת תקס"ו, ואין לדעת אם הגה"ק ה"דברי חיים" עצמו זכה להכיר אותו. ברבות הימים נדרש פעם לחוות דעתו על פרשיות תפילין שנכתבו ע"י הרה"ק רבי משה, ונמצא בהם חסרון באחת האותיות. תפילין אלו היו ברשותו של אחד מתושבי העיר בורשה, והוא שאל על כשרותם את הגה"צ רבי יעקב צבי ולדמן רב העיר. הוא היה מגדולי חסידי צאנז, ומכיון שלא רצה לסמוך על עצמו, לקחם עמו בנסיעותיו אל רבינו. לאחר שעבר רבינו על הפרשיות יחד עם הסופר שלו, אמר לו רבינו שאינו יכול לומר על פרשיות כאלו שנכתבו ע"י קדוש זה שהם פסולים, על כן יש להשאיר את התפילין קשורים מבלי להניחם, כשנפטר האיש שברשותו היו התפילין, פתחם בנו כדי לבדוקם, ולא נמצא בהם שום פסול, הוא מיהר להביאם הגה"צ ר' יעקב צבי ולדמן, ואכן כשבדק הפעם את תפילין, מצא לתמהונו הרב שהם כשרים. בנסיעתו הבאה לקחם שוב לצאנז, והראה אותם לרבינו. הוא עבר בעיון על הפרשיות, ופניו הביעו השתוממות רבה. שעה קלה שקע במחשבות, ולבסוף אמר: מכיון שהרה"ק מפשעווארסק טרח ובא לתקן את פרשיותיו, הרי בודאי שכשרים הם! אחד מגדולי התורה טרח ליישב את הדברים על פי ההלכה.

אחד ממקורבי הרה"ק משינאווא זי"ע, היה לו זוג תפילין מכת"ק הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע. פעם בעברו על גשר הנהר נפל הזוג תפילין למימי הנהר, ואחר חודש ימים הוחזרו לו, ע"י שנכרי הצליח להעלות מעמקי הנהר, הרה"ק משינאווא הבחין ששוב אינו מניח את התפילין, באומרו לו שכיון ששרו במי הנהר כחודש ימים ודאי שנפסל הכתב, אך הרה"ק משינאווא זי"ע דחקו שיבדוק התפילין, ולפליאת הרואים היה הכתב שלם בהדרו. חסידי שינאווא הפליאו את מופת רבם, אך הרה"ק משינאווא זי"ע השקיסם שאין זה רוח הקודש, כי הרי הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע כותב בהסכמתו על הספר אור פני משה שניצוצי אש יצאה מקולמסו בעת כתיבתו, ובמילא פשוט הדבר שאש קודש של הכתב הוביש את מי הנהר ונשארו התפילין בכשרות.

סיפר הגה"ק מלאנצוט זי"ע הנקרא רבי לייבוש קעשינאווא, שנתקרב לחסידות ע"י הרה"ק רבי משה מפשעווארסק זי"ע בעהמח"ס אור פני משה, כי לאחר חתונתו אכל קעסט אצל חמיו בלאנצוט, והיה יושב ולומד שם בביהמ"ד,

פעם אחת הלך לביתו לאכול סעודת צהרים, וראה איש זקן אחד עומד כנגדו רחוק ממנו קצת ועשן את הלילקע, וקרא אליו הזקן וצעק "יונגערמאן קום נאר", והיה לו תרעומות בלבו על הזקן הזה שקורא אותו כך, כי היה גדול בתורה, ובודאי למד קודם הליכתו לביתו כמה עמודים, מ"מ הלך אצלו, אמר לו הזקן קח לך את הלילקע שלי ולך לבית ותביא לי גחלת, והיה לו בלבו יותר תרעומות עליו על זה, אך עכ"ז שמע לדבריו ויעש כרצונו. **כשהלך אח"כ לדרכו** והיה כבר קצת רחוק ממנו, צעק עוד הפעם אליו כבראשונה, חזר אליו ואמר לו "שלמזלניק, אזאן געמיינע קויל ברענגט מען" (גחלת פחותה כזו הבאת), לך לביתך ותביא גחלת טובה, והיה לו עוד תרעומות עליו, אך עשה כדבריו ונתן על הלילקע גחלת גדולה והלך לדרכו. **ויהי כאשר אך הלך מאתו** התחיל לבו לבעור בקרבו לעבודת השי"ת עד אין לשער, והיה מוכרח תיכף לנסוע להרה"ק הרבי מלובלין ז"ע. וזה הזקן היה הק' ר' משה הנ"ל, שמסחרו היה בלאנצוט, ודר נגד הביהמ"ד, והיה עושה מי פירי "מעדה". ולאחר שנתוודע להגאון הנ"ל שהזקן הוא רבינו משה מפשעווארסק לא היה עליו תרעומות כלל.

הרה"ק הרבי ר' הירש מרימאנאו ז"ע היה מספר איך הגיע למדריגות שלו: עיר מולדתי היה דאמבראווע אצל טארנא, וכשהייתי עדיין נער קטן נסעה אמי אתי לטארנא והתיישבה שם, אני הייתי שם אצל שניידער, והיו שם חבורות גדולות שהיו נוסעים ללובלין.

פעם אחת ראיתי איש אחד הולך למקוה, ושני אנשים חשובים גדולים מטארנא הולכים בצידו, שאלתי מי זה האיש שהולך באמצע, אמרו לי שזהו הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע שבא לטארנא. הלכתי אחריהם למקוה ורציתי ג"כ לירד למקוה לא הניחו אותי, רק כאשר יצא הרב מן המקוה, פשטתי במהירות את המלבושים שלי וקפצתי לתוך המקוה, וכשיצאתי משם הרגשתי בעצמי שנעשיתי לאיש אחר, הלכתי בחזרה להחייט לעבוד, אך לא היה לי המוח עוד לזה.

בערש"ק חקרתי באיזה מקום יתפלל הרה"ק רבי משה ז"ע, הלכתי שם ושמעתי התפילות וגם הייתי אצל כל השולחנות, ונהפכתי ממש לאיש אחר, ולא יכולתי להיות עוד אצל החייט, אבל כיון שכבר השכרתי עצמי להיות שם על זמן מה, הוכרחתי להשלים שם עבודתי. כשעבר הזמן, שמעתי שחסידי נוסעים לרימאנאו, הלכתי גם אני עמם ונעשיתי משרת ברימאנאו, ומשם זכיתי לכל זה.

אל הרה"ק מהר"ם מפשעווארסק (בעהמח"ס אור פני משה) בא אחד מחסידיו ויושביו והתאונן כי צריך מעות לצורך חג הפסח ולצורך הכנסת כלה. אמר לו: המתן וישב שם כמה שבועות. כאשר התקרבו הימים קודם הפסח, הלך הלה אל הרבי ואמר לו: רבי, כבר הגיעה עת זודים וצריך אני ליסע לביתי. אמר לו: תבוא אלי במוצאי ש"ק, וכן עשה. הרה"ק שאל אותו כמה מעות תצטרך? ואמר לו איזה סכום מצומצם כפי השגתו והשגת עני ואביון, והרה"ק פתח את המגירה (הלעדעל)

משולחנו שעל ידו ישב, ונתן לחסיד הנ"ל כמה שביקש. ראה החסיד כי הלעדעל היה מלא וגדוש עם מעות כסף וזהב, והתפלא מאוד על הדבר - אגב אורחא היה לו עגמת נפש מאוד, כי אם היה יודע זאת שיש לרבי סך והון רב, אזי היה מבקש סכום גדול, הרה"ק תפס מחשבתו ואמר לו: אל תתפלא עלי מהיכן לקחתי זאת, וסיפר לו, כי בחלומי ראיתי איש גדול העיניים וזקנו ופניו היה בווערים כמו לפיד אש נרתעתי לאחורי, ואמר לי האיש: אליך באתי, אני הנני ה"איש חסיד", וזאת אבקשך כי בכל מוצאי ש"ק תאמר החרוז שלי, ובשכר זאת הנני נותן לך הסך והון רב הזה יהיה בידך לחלק לעניים לעת הצורך - ואלה המעות אשר תראה פה לא שלי הן רק אני הנני עליהם השומר והגזבר.

פעם שבת הרה"ק האור פני משה בדרך בשבת קודש, וכאשר ישב בשלחנו הטהור, ביקש שיעמידו דבר מה תחת רגליו, כי היה קשה לו להציג רגליו על הארץ, ויקחו איזה תיבה קטנה והעמידו תחת רגליו. וכאשר הציג רגליו על התיבה, העביר תיכף רגליו ממנה בבהלה ופחד, ועשו דרישה וחקירה, מה זה ועל מה זה הסיר רגליו מהתיבה ולא רצה להשען עליה, ונודע כי זה לפני זמן לא כביר, נתאכסן שמה סופר, ושם היריעות שלו בתוך התיבה לפי שעה, ולכן לא רצה הרה"ק ליהנות מאותה התיבה, לפי שנשתמש בה קודש.

ספרו הק' של רבינו "אור פני משה" מעוטר בנ"א הסכמות, אשר כולם משבחין ומפאירין שמו הטהור, כבר הזכרנו את הסכמתן של החוזה מלובלין ז"ע, ה"באר מים חיים" ז"ע, הרבי ר' מנדל מרימנוב ז"ע, הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות מבראד ז"ע והגה"ק ה"ישועות יעקב" מלעמברג ז"ע, והרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ ז"ע. ובסגנון זה כותבים כל גדולי וצדיקי דורו, סניגורן של ישראל ה"קדושת לוי" מברדיטשוב ז"ע מכתיירו "משה אמת ותורתו אמת, ה"כ כבוד הרב החסיד המפורסם בוצינא קדישא איש אלקי המנוח מוהר"ר משה סופר סת"ם, מק"ק פשעווארסק אשר זכה לקרני הוד, וכל פסוקי דפסק לון משה כתב ספרו והניח אחריו ברכה, משה ספרא רבא דישראל, על תנ"ך ומדרשים והגדות". בעל "אוהב ישראל" מאפטא ז"ע מדגיש אף הוא "והנה רואין ונראין הדברים", ואילו המגיד הק' מקוזניץ ז"ע מגלה בהסכמתו כי ספרו זה חמדה גנוזה "מילתא דבחיינו לא סבירא ליה לגלות עצמו, וגדולים צדיקים במיתתן שיהיו שפתותיו דובבות בקברו".

הרה"ק רבי אריה לייב מלאנצוהוט ז"ע העיד: שמעולם לא מש מאהלה של תורה, ולא מתוך ד' אמות של הלכה, הרה"ק רבי יהושע מדינוב ז"ע: "כבר נודע בשערים המצויינים רוב קדושתו וצדקתו וחסידותו ופומיה ממלל רברבן, פלאי פלאות מתורתינו הקדושה, להדריך במישור רגלי ופעמי דלת העם, ולהדריכם בדרך ישרה מתורתו הקדושה ובעו"ה נצחו אראלים המצוקים ונשבה ארון הקודש, ותהי זאת נחת רוח בראותי מכתב

גלילות ידו הקדושה ביד מחותנו וכו', אשר יצק מים ע"י הצדיק בוצינא קדישא עמוד עולם מו' משולם זיסל מהאניפאלי". והרה"ק רבי צבי אריה מאליק ז"ע: "אשר חיבר איש אלקים קדוש יאמר לו וכו', שראיתי הסכמות מגדולי הדור אשר ידעו אותו צדיק והכירו מעשיו, כולם יעידון ויגידון גדול מעלתו". לשיא ההערכה מגיעים בניו של הרבי ר' משולם זושא מאניפולי ז"ע, הצדיקים המפורסמים רבי צבי מנחם מנדל מאניפולי ורבי ישראל אברהם מטשארני - אוסטרזא זכ"ע: לאסהודי באנו מה ששמענו מפה קדוש אדונינו אבינו הצדיק נשמתו עדן בזה הלשון: בהיותי נע ונד נתארחתי בק"ק פשעוורסק ולא הוטב בעיני האכסניא להתאכסן, בא נער קטן ואמר לי, אם להתאכסן מר רוצה, בוא עמי, והוליך אותי אצל הרב הזקן זה שקנה חכמה מהו' משה סופר ז"ע דק"ק הנ"ל, וראיתי בהיותו לומד, היה דמות דיוקנו עומד לפני כדמות מלאך ה' צבאות, ובהיותו כותב ספרו הקדוש, היה להב יוצא מאותיותיו הקדושים הכתובות, כל זה שמענו מפיו הקדוש, וכאשר זיכנו השם להכיר אותו צדיק פנים אל פנים, הבננו והכרנו גדול צדקתו וזהירותו ושכלו הזקן".

גם תלמידו של הרבי ר' זושא, מגדולי גאוני הדור הלא הוא רבה של בורקא הגאון החסיד רבי שמחה ז"ע כותב מה ששמע "מפה קדוש אדמו' האשל הגדול בוצינא דנהורא איש האלקים מוהר"ר משולם זיסל נשמתו בגנזי מרומים, מה שהפליג מאד בשבח, והעיד עליו אשר כבוד ה' חופף עליו, שרתה שכינה במעשי ידיו". ומלבד רבותינו הקדושים רועי החסידות בני הרבי ר' יחיאל מיכל מזלוטשוב ז"ע, בעל "אורח לחיים", בעל "מעין החכמה" מקוריץ, בעל "עטרת צבי" מזידיטשוב, בעל "אהבת שלום" מקוסוב זכ"ע, מופיעה הסכמת גאון הדור בעל "נתיבות המשפט" ו"חוות דעת" זצ"ל שהיה אז רבה של קאליש "המדבר לכבוד תורת משה".

ספרו של רבינו הוא מיוחד במינו, בהיותו מבוסס רובו ככולו, על פירושו של רבינו משה אלשיך ז"ע על התורה, נביאים וכתובים, ומדרכו בכל פירושו לבנות יסודותיו על "דברי רמ"א זלה"ה" בתוספת הבהרות וביאורים. וכאמור העיד עליו הרבי מלובלין שזכה לגילוי האלשיך אליו עוד מנעוריו, ובו הוא דבק בספרו, ואת רעיונותיו הוא מפתח בהרחבה. אף בפירושו לשה סדרי משנה ומסכתות הש"ס, הוא מקדים תמיד את פירושי האלשיך הק', בתור הקדמות ויסודות לדבריו הוא, ובדרך כלל הוא מציין תחילה במאמרי חז"ל שהאלשיך מפרשם "עין פירושו בדברי רמ"א זלה"ה וכו', עיי"ש בדברי קדשו" ורק לאחר מכן הוא מוסיף את מה שהוא מחדש בהתנצלות מסויימת שהאדם צריך לכתוב מה שנפל במורשי לבבו כמובא בספר חסידים סי' תק"ל עיי"ש, ובפרט שאני כותב כל מכתבי בדרך אפשר, ואף גם זאת לי ולא לאחרים, כי אנכי תולעת ולא איש לומר קבלו דעתי"

נודע ומפורסם בכל ישראל קדושת כתיבת ידו

פרשיות תפילין מזוזות וספרי תורה, ובין אלו שביקשו ממנו לכתוב עבורם תפילין ומזוזות נמנים שרפי מעלה כרבי ר' ברוך ממעזיבוז, רבו ה"נועם אלימלך", הרבי ר' מרדכי מנשכיז, שר בית הזוהר ה"עטרת צבי" מזידיטשוב, ומקובל כי הבטיח שכתבתו לא תיפגם לעולם, וכבר העיד הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא ז"ע בספרו "שלחן הטהור" על רבן של ישראל החוזה מלובלין ז"ע "שהיה לו ספר תורה מכתב קודש קדשים מו"ה משה מפשעווארסק, וכשהיה נוסע בדרך היה ספר תורה עמו בכל הדרך, שלא רצה לקרות בספר תורה אחר".

מסופר על כ"ק מרן רבי שלום מבעלזא ז"ע
שהתייתם בילדותו כידוע, שאסף פרוטה לפרוטה יחד עם חברו, כדי לזכות בפרשיותיו של רבנו לתפילין. לפני הבר מצוה הגיעו שניהם לרבנו לרכוש את הפרשיות, אמר רבנו להשר שלום: הפרשיות שלך כבר הכנתי עבורך, וסייר לקחת ממנו את תמורתם...

השרף הקדוש מסטאערליסק ז"ע נתגדל בנעוריו אצל הרה"ק מליזענסק, ולפני הגיעו למצוות שלחו הרבי ר' אלימלך לרבינו שיכתוב עבורו תפילין. כשנעשה בר מצוה הניח לו הרה"ק מליזענסק את התפילין, והוא החל לעוק, אוי, אני נשרף... כי לא היה יכול לסבול אור קדושתם. אבל הרה"ק מליזענסק פקד עליו להתאמץ ולהתגבר ולא לפושטם. ואף הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע בעצמו רכש לו תפילין מתלמידו, הוא רבינו. תפילין אלו עברו בירושה לנכדו. ובשעה שהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע בא לפשעווארסק להזמין פרשיות אלו, היה רבינו מלמד תינוקות והתנצל בפניו שאין לו רשות לבטל תינוקות של בית רבן מלימודם כדי לכתוב את הפרשיות. אמר לו רבו הקדוש, שהוא ילמד עם הילדים עד שפרשיותיו יוכתבו, וכן עשה.

סיפר הרה"צ מנאראל זצוק"ל פעם אחת היה רבינו אצל הרה"ק רבי מרדכי מנעסכיז ז"ע, ויש גירסא שזה היה אצל הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב ז"ע וביקש ממנו הרה"ק שיכתוב עבורו ספר תורה, ולא רצה רבינו להבטיחו, וגם טעמו בזה לא הגיד, ואחרי הפצרות רבות שהפציר בו גילה לפניו טעמו, כי לאשר הוא לעת זקנתו, לכן אולי לא יהיה ביכולתו לגמור בעצמו כתיבת הספר תורה, ואין ברצונו שאיש אחר ישלים מעשה ידיו, וכן אינו רוצה שיגנזו הגליונות שכבר כתב, והיה הרה"ק רבי מרדכי מוכרח להבטיחו אשר הוא בעצמו ישלים את כל הספר, והשוה עמו במחיר הכתיבה שישלם דינר זהב בעד כל עמוד ועמוד, ובמכוון האריך רבינו בכתיבת הספר משך זמן של ז' שנים, ואחר כך מסרו לבעליו הרה"ק מנעסכיז ז"ע או לבעל העטרת צבי ז"ע. את השמות הק' כתב הנעסכיזער ז"ע בעצמו,

ספר תורה מקודש מאד היה לו, לכ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע ס"ת זה כתב הסופר הקדוש רבי משה מפשעווארסק ז"ע, בשביל הרה"ק רבי מרדכי מנעסכיז. משגמר רבי משה את מלאכת הכתיבה, הבטיח סכום כסף גדול למי שימצא

טעות כלשהיא בספרו. בא אליו סופר אחד, ובקשו לעבור על הספר ולבדקו. הכניסו ר' משה לחדר ריק, בדק היטב שלא יהיו בו כלים, שאפשר לשנות מן הכתב בעזרתם, ומסר לו את הספר. ישב הסופר כשבוע ימים, ובדק כל מלה וכל אות אך הכל היה בהיר וברור, כשר בתכלית השלמות. **כמה גדול כוחו של היצר הרע!** כיון שראה הסופר, שאין בספר כולו אף טעות אחת, תלש שיער מזקנו, הרטיבו ברוקו וטשטש בו את האות "ג" במלה "נגע" - עד שנראית היתה כ"נ". בשוויון נפש הראה לצדיק מפשעווארסק את ה"טעות"... רמאי אתה! קרא אליו רבי משה'לע עודני זוכר את הכוונות שכוונתי בעת שכתבתי את האות ההיא! ומכיון שטישטש את המלה "נגע" יכנס בך נגע ר"ל. וכך הוה. ספר תורה זה קנה הרה"ח ר' יוסף סרוצקער אחד מחשובי חסידיו של כ"ק מרן מהר"י ז"ע, מיורשיו של הרה"ק מנעסכיז. הוא שלם 3000 רייניש טבין ותקלין תמורת הספר, והביאו במתנה לרבנו. כשהביאו את הספר לבעלזא, יצא כ"ק מרן בבגדי שבת עם קהל חסידים עד לקצה העיר לקבלו בשמחה גדולה ובריקודין.

יודוע שכאשר השתדך הרה"ק משינאווע ז"ע עם כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע (הרה"ק מצעשינוב ז"ע בנו של הדברי יחזקאל הי' חתן כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע) ביקש הדבר"י מאת כ"ק מרן מבעלזא שבש"ק יוציאו את הס"ת הזה לכבודו. סירב כ"ק מרן מבעלזא בנמקו למחותנו בפשטות ואמר: "מחותני הס"ת הלזה עלה לי בדמים מרובים ואתם הרי הינכם "פרומוער" ותעשו לי שאלות על הס"ת ויהי לי מזה עג"נ ואיני רוצה בכך".

הרה"ק משינאווע שמאוד השתוקק לקרוא בס"ת (כ"ק מרן מבעלזא כיבדו בקריאה בש"ק) הבטיח שלא יעורר שום שאלות ועקב כך הבטיחו כ"ק מרן מבעלזא להיענות לבקשתו, אך הזמין לחדרו שנים מצעירי מורי הוראה מהחסידים, ואמר להם, "יודע אני שהרה"ק משינאווע לא יוכל לעצור בנפשו ע"כ בקשתי מכם תעברו היטב על הלכות סת"ם בשו"ע ותעמדו מוכנים ליד הס"ת בשב"ק שאם יעורר שאלות תוכלו להשיבו ולפסוק כדין". והדבר אכן הי' כך, שהרה"ק משינאווע ברוב להיטותו לדבר הלכה כידוע ניסה לעורר שאלות אך הרבנים האלו אשר - האחד שמו הי' רבי אברהם זצ"ל ולאמ"כ אב"ד סטרעליסק והשני הי' אח"כ אב"ד בעירה מעידיניץ שהרה"צ שליט"א (זצוק"ל) עוד הכירו - עמדו הכן ודחו את ספקותיו להכשיר.

אחרי פטירתו של כ"ק מרן מהר"י ז"ע עלה הס"ת בחלקו של צעיר הבנים מוהרה"ק ר' יצחק מאיר זצ"ל אב"ד ראדום בשנות המלחמה מ"ע א' כאשר הרה"ק ר"מ הנ"ל גלה מעירו וס"ת עמו נפטרו בדרך טלטוליו וכן הרבנית שלו, הביאו את הס"ת למשמרת לכ"ק מרן מהר"י ז"ע או לעיר ראצפערט או לעיר מונקאטש מקום מושבו של כ"ק מרן מבעלזא ז"ע במלחמה.

הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא ז"ע היה

עני ואביו, והשתוקק מאד לפרשיות של הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע, ואסף פרוטה לפרוטה עד שהיה לו רענדיל, והלך לפשעווארסק לבקש מרבי משה שיכתוב עבורו פרשיות, וכשהגיע לפשעווארסק אמר לו רבי משה: אליהו הנביא כבר הזמין עבורך הפרשיות, וכבר כתב הפרשיות, והרענדיל תקח בחזרה.

בספר זבנים ערבים (דף כ') מובא שרבינו הבטיח כי הפרשיות והתפילין אשר יצאו מתחת ידו היו כשרים וקיימים לעד. אחד מחשובי הרבנים ברוסיה היו לו תפילין שנכתבו ע"י רבינו, ובעת בדיקתן מצא הסופר אות שנראתה כאלו נפסקה, ביקשו הרב שיוסיף עליה דיו לתקנה כדי שלא תפסק לגמרי, אבל הסופר מיאן לעשות כן, כי נתיירא לנגוע בכתב יד רבינו. פנה הרב לסופר אחר, וגם הוא מיאן לגעת בפרשיותיו של רבינו. פנה לסופר שלישי ולא גילה לו מי כתב פרשיות אלו. טבל הסופר את קולמסו בדיו והושט ידו לתקן, ולפתע נפל על הפרשייה ספר אחד מארון הספרים שעמד בסמוך לשולחן, כשהרימו את הספר גילו שהנפילה הסירה את האבק מהפרשייה והתברר שלא נפסקה האות כלל. ומה גדל תמהונם כשביקשו להחזיר את הספר למקומו וראו שאין זה אלא הספר הקדוש "אור פני משה" שחיבר רבינו ז"ע כותב הפרשיות...

הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק ז"ע היה פעם אחת אצל שאר בשרו הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע עוד קודם ברחו מרוסיה. ונתן לו במתנה סידור כתוב על קלף והגליונות היו שרופים ממש עד האותיות אשר אין בגדר אנושי לצמצם כל כך שלא ישרפו גם האותיות, ותמה מאד על זה. וסיפר לו הריזינער ז"ע שסידור זה הוא כתב יד קודש של הרה"ק רבי משה סופר מפשעווארסק, ושבעת העלילה שהיה רעוויזיע אצלו הטמינו כל הכתבים בכירה בבית החורף וזה היה תיכף אחר הפסח ובמשך הקיץ שהיה להם כל העת עגמת נפש גדולה לא עלינו נשכח מהגבאים דבר הטמנת הכתבים ונשתכח הדבר. וכשהתחיל להבעיר הכירה נשרפו כל הכתבים שהיו שם, ומסידור הזה נשרפו כל הגליונות עד האותיות ממש. אבל בכתב יד קודש של מהר"ם סופר לא שלטה האש, כי זה היה אש אוכלת אש, כאשר העיד הרה"ק הרבי ר' זוסיא ז"ע בהסכמתו על ספר הקדוש אור פני משה, שבהיות הרה"ק רבי משה סופר כותב היו ניצוצי אש יוצאים מתחת קולמוסו, זכותו יגן עלינו.

סיפר הרבי רבי בונם מפשיסחא ז"ע שהרבי ר' משה מפשעווארסק ז"ע. דרכו היה ליתן להאורח הבא לפניו שני כוסות יי"ש וכשנתייקר היי"ש לא נתן רק כוס אחד, ואליהו ז"ל היה רגיל אצלו בכל יום, ומאז לא בא אליהו זכור לטוב אליו ועשה מה שעשה עד שבא אליהו אליו, ושאל לו הרה"ק, רבי על מה לא באת עד עתה אלי והשיב לו מחמת שהנחת מדת הנדיבות שהיה לך בענין הנ"ל. ואמר לו רבי הלא זהו אינו נדנדוד עבירה אך דבר קל וקש יחשב. והשיב לו שאני מקפיד גם על הקש. ועל זה פירש הפסוק (צפניה ב', א') התקוששו

וקושו שיסירו מעצמם הדברים הקשיים כמו קש ותהיו נקיים וברורים, עד כאן דבריו הקדושים, ודברים עמוקים הם למבין וזכר לדבר והיה עשו לקש וגו' (עובדיה א', י"ח). ויש בזה טעמים הרבה מה שאמר הרה"ק זה הענין הנ"ל בלשון קש ודוק!

סיפר הגה"ק מצאנז-קלויזנבורג ז"ל לכ"ק אאמו"ר הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק ז"ע היה לו תפילין שכתבם הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע והיה נותנם לכל נער ביום הבר מצוה להניחם, ופעם היה שם נער הגון ביותר שנתנו לו אאמו"ר להניח ביום מלאת לו י"ג שנים, ושאלו כ"ק אאמו"ר ז"ע אחר התפילה אם הרגיש משהו בתפילין שהניח וענה לאאמו"ר איך רצה הרבי שארגיש, והפטיר אז כ"ק אאמו"ר ז"ע לסובבים אותו "כשאני הנחתי את תפילין אלו הרגשתי שהם מהרה"ק מפשעווארסק ז"ע".

הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע היה קדוש ה': יש מכתב שהוא כותב לרבה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע שקיבל את התפילין ששלח לו הרבי ר' אלימלך לבדוק אם הם כשירות כי רוצה לתת אותו לנכדו להניח, וע"ז כותב לו הרה"ק מפשעווארסק בדקתי את התפילין ולא מצאתי בהלכה שום פסול ושום חשש על תפילין אלו. רק בדקתי וראיתי שכשהסופר כתב התפילין היו לו מחשבות זרות ולכן איני יודע אם טוב שתתנם זאת לנכדך, וכתבתי פרשיות חדשות והריני שולח לך במתנה את אשר כתבתי לנכדך.

כשבעל התניא ז"ע היה אצלו אמר דכשר משה סופר כתב התפילין אזי ראה אש מלהטת סביבותיו, היו לו הסכמות מגדולי עולם ומקדושי עליון ואפי' גדולי המתנגדים נתנו הסכמתם עליו. ועל כן נתן אאמו"ר ז"ע תפילין עילאין קדישין אלו להניחם לנערים בהיכנסם לעול המצוות, כי אז כאשר בא הארה מלמעלה הזמן גרמא לקשר אותו אל הקדושה לאורך ימים, לשמר בקרבו את האתערותא דלעילא, ע"י אתערותא דלתתא אשר יצית בקרבו את אש השלהבת עד שתהא השלהבת עולה מאליה, ולזאת מסוגלים תפילין אלו בגודל קדושתם, ולכן דייקא ביום הראשון מעת מלאו להם י"ג שנים, דידוע דאם מניח אדם שאינו הגון את התפילין של הרה"ק רבי משה מפשעווארסקער אזי התפילין נפסלים, ולכן בהיותם עומדים על סף הי"ג שעד אז לא היו בני עונשין, ועוד לא סיפק בידם זמן לחטוא, נתן להם כ"ק אאמו"ר ז"ע להניחם.

העיד השרף מסטרעליסק ז"ע כי רבינו היה כותב לכל אחד ואחד סת"ם כפי שורש נשמתו. ומסופר שפעם הוצרך הרה"ק רבי דוד מלעלוב ז"ע לתפילין חדשים ושאל את רבו הק' החוזה מלובלין ז"ע היכן לקנות תפילין, ושלחו החוזה לרבינו, וכשהגיע לבית רבינו מצאו כותב פרשיות תפילין, אמר לו צפרא טבא, ולא ענהו, כי בעת הכתיבה לא דיבר כלום, ולאחר הכתיבה קדמו בברכת שלום עליכם ושאלו מהיכן הוא, אמר לו, מלעלוב, ומה שמך: אמר לו, דוד, מיד ענהו: אם כן אתם רבי דוד מלעלוב שצויה עליו אליהו לכתוב עבורכם תפילין, והלך לארגז ונטל ב' זוגי תפילין שהיו צבורין בנייר

והיה כתוב ע"ז שהם לרבי דוד מלעלוב.

עוד מסופר בזה הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז' ז"ע שלח שליח לרבינו לקנות עבורו מזוזה ויאמר לו שבא בפקודתו, והשליח ניצל הזדמנות זו והזמין מזוזה גם עבור עצמו, וכשמסר לו רבינו המזוזות הדגיש לו על אחד שזוהי עבור רבי ר' ברוך ועל השניה שזוהי עבורך. וכשהגיע השליח למעזיבוז' מסר לרבי ברוך את המזוזה, הביט בה הרבי ר' ברוך, ופניו חוורו, ושאלו האם אמרת לו שזוהי עבורי, השיב השליח שכן, והסתובב הרבי ר' ברוך אחוז שרעפים ושאלו שנית כהנ"ל, והשיב השליח שהזמין גם עבורו מזוזה ואולי נתחלפו, והוציא את המזוזה השניה והראה אותה לרבי ר' ברוך, ואז צהלו פניו ואמר אכן מזוזה זו נכתבה עבורי.

סיפר הגה"ק משינאווא ז"ע, שפעם ביקש יהודי אחד מרבינו שיכתוב לו תפילין. אמר רבינו, אינך צריך לתפילין שלי. אבל היהודי הציקו בבקשתו יום יום, עד שאמר לו רבינו שיצוה לרבי אליעזר שהיה אחד מסופרי לכתוב לו התפילין, והוא יעמוד על גביו. וכן עשה. לימים התפלל האיש הזה עם תפילין בבית מדרשו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע. הרבי ר' אלימלך עבר לידו, ופתאום עמד ושאל אותו: איזה תפילין יש על ראשך? השיב האיש, תפילין שכתב רבי אליעזר הסופר מפשעווארסק. אחרי כמה רגעים עבר שוב הרבי רבי אלימלך ושאלו שוב, איזה תפילין יש לך? והיהודי השיב כנ"ל. אחרי רגע שב בפעם השלישית ושאלו הרבי רבי אלימלך ז"ע איזה תפילין הם אלו? והאיש השיב כקודם, ענה הרה"ק ואמר, לא התפילין האלו לא ר' אליעזר כתבם. היהודי סיפר לו שבעיניו ראה שר' אליעזר כתבם, וגם רבינו רבי משה מפשעווארסק יעיד על כך כי עמד על גביו. קרא הרבי ר' אלימלך ואמר: הוא אשר דברתי, אין אלו תפיליו של ר' אלעזר, אלא תפיליו של רבי משה מפשעווארסק ז"ע. הרגשתי בריחן שאין אלו תפילין של סופר סתם, והסביר הגה"ק משינאווא, דבזה שרבינו עמד על גביו, הכניס מקדושתו בהתפילין. **סיפר הרה"ק רבי שמעון מיערסלוב ז"ע** בשם הרה"ק רבי משה סופר מפשעווארסק ז"ע, שפעם אחת באו אליו במוצש"ק שתי נשמות של נפטרים. ובקשו שיעשה להם טובה. הוא שאל אותם איך מתנהגים עמם שם, וענה אחד שהוא לא היה נזהר בסעודת מלוה מלכה, ועבור זה מחזירין אותו לגיהנם תיכף במוצש"ק, והשני ענה, שהוא היה נזהר בסעודת מלוה מלכה, ועבור זה אין מחזירין אותו לגיהנם, כל זמן שיש אחד מישראל בקצה העולם שלא אכל עוד סעודת מלוה מלכה עד כאן ספור המעשה. **פעם אחת** בלילה הלך הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע החוצה, וראה שעומד איש אחד בלבוש העולם העליון, שאלו הרה"ק רבי משה מי אתם, והשיב האיש: אני הוא שחיברתי הזמר איש חסיד היה, שאלו הרב הקדוש, על מה באתם, והשיב: באתי לשאול ממעלתכם מדוע אינו אומר זה הזמר, שאלו: ומה בכך, אמר לו: תדע שהזמר הוא מסוגל לאותו חטא הידוע, ומסוגל לבני חיי ומזוני, והראיה שהשם חב"ו הוא ראשי תיבות חיי ב'ני ומזוני, וגם השם הזה מסוגל לחטא הידוע,

ומרומז בזמר הזה כמה פעמים בראשי תיבות, א' וגם ב'נינים ח'משה, הם ר"ת למפרע השם חב"ו, ב' חינון ורחום ב'מרומי, ג' ח'כמתו ב'קרבו והחזיק, ד' ח'פשני ב'ודאי ו'ברבור, ומני אז והלאה כאשר בא מי אל הרב הקדוש בעל אור פני משה עבור א' מהדברים הנ"ל, צוה עליו שיאמר הזמר איש חסיד.

מאמרותיו הק'

רבינו מבאר מה שאמרו ז"ל (ברכות, ו, ב) כל הקובע מקום לתפילתו, אלקי אברהם בעזרו, על פי מאמר חז"ל (אבות ב, יג) אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, "אל תעש קבע מבקשת צרכיך, אלא: רחמים ותחנונים לפני המקום, שתתפללו על גלות השכינה, והוה כמתפלל על חבירו כביכול, והוא נענה תחילה, ואפשר זה רמז: כל הקובע מקום - דייקא, לתפילתו, היינו שמתפלל על גלות השכינה, אז: אלקי אברהם יהיה בעזרו, דייקא, שממילא יותן לו עזרתו הצריך לו". יתר על כן, אם ישימו לבם להתפלל על גלות השכינה "בטוחים המה שישבו לארץ ישראל, ולא יוסיפו בני עולה לענותו. רבינו קובע כי עיקר העבודה בדורות הללו, שיהיה התפילה ביראה ואהבה רבה, כפי שכתב בשמו ה"מאור ושמש" (ואתחנן ד"ה ובקשתם) "כמו שאמר הרב החסיד בוצינא קדישא מו"ה משה זצוק"ל מפשעווארסק, שזה רמז דוד המלך ע"ה (תהלים קב, יח-ט) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם, תכתב זאת לדור אחרון ודברי פי חכם חן.

כי תשא את ראש בני ישראל. (שמות ל, יב) ידוע שעם הצדיקים הקב"ה מדקדק יותר מאשר עם אחרים, כמו שכתוב "וסביבי נשערה מאוד", כי לפי חשיבותו פיגמו, ידוע שבחטא האדם הוא נשפל עד מאוד וע"י תשובה הוא מתנשא מהעומק אשר הורד שם וזהו שאמרו: כי תשא את ראש בני ישראל - רצה לומר כשתרצה להוכיח את בני ישראל, להשיא אותם מחטאתם ולהראות להם את הדרך אשר ילכו בה, כי אני יש לומר להם רק מלה אחת "לפקודיהם" - שיראו ויסתכלו בפקדון אשר הופקד בידיהם, היא הנשמה הקדושה אשר חוצבה מתחת לכסא הכבוד ולא לחינם נתן הקב"ה לאדם את הנשמה, אלא רק כדי להלבישה בגדי שש ורקמה הנעשים על ידי מצוות כידוע, וזוהי תוכחה ומכונים קשר ישראל שיראו איך ומה לעשות כדי להשביע את הנשמה. (שם פ' תשא)

גם בלילה לא שכב לבו, ומוצאים אנו רמז שגילו לו מהשמים (פרשת לך בפסוק: ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה): "בחזיון לילה על משכבי בליל י' בטבת שנת תקכ"ד לפ"ק חלם לי שיש רמז בפסוק על ד' צומות הללו וגם על כסיון שאמר השי"ת לאברהם: ידוע תדע כי גר יהיה זרעך (בראשית טו, יג-יד) הראשי תיבות של פסוק זה י' הוא י' טבת, ת' הוא תשעה באב, כ' הוא כ' סיון, ג' הוא ג' תשרי, וגם מרמז גדליה, י"ז הוא י"ז בתמוז, ואחר כך: ועבדום רוצה לומר, האומות ישעבדו אותם, וענו ר"ל ישראל יתענו אותם ימים, והראשי תיבות של ארבע מ'אות ש'נה נוסריקון אחר שיבנה מ'קדש במהרה בימינו, אז יצאו ב'רכוש ג'דול, ראשי תיבות י'שישו ב'שמחה ג'דולה עד צום

כולם כאחד, אז: ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים וצוה לומר, בא יבוא גואל צדק ב"ב אמן". **רבינו נסתכל ב"ב טבת תקס"ו** בעיר פשעווארסק ושם מנ"כ, בהותירו אחריו זרע ברך ה' הננו תקוה ותפלה כי זכות איש האלקים רבינו הק' תעמוד לנו שיקוימו בנו דברי קדשו (פרשת ויחי) "להיות כאחד שבטי ישראל, שיהא אחדות בין ישראל ויגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן סלה".

זכותו יגן עלינו ועל ישראל אמן
מקורות "אור יקות" "תולדות האור פני משה"

הרביעי יהיה לששון ושמחה". מכל שורה במבצעת ועולה מדת הענוה הטהורה שהיתה מדתו בשלימות, וכך הם ביטוייו כאשר הוא מכוין לדברי ראשונים, ובמר לבו קורא הוא תגר על שנת חנם שדבקה בנו וכדבריו (פרשת ויחי על הכתוב: "האספו והגידה לכם וגו'): "ידוע שבשביל שנת חנם ופירוד לבבות אשר ברבת בני עמינו בעונותינו הרבים זה הדבר הגורם גלות המר והנמרה הזה, ואם היו בני ישראל נאספים יחד, אז היה בא גואל צדק במהרה בימינו, ואפשר זה רמז יעקב אבינו ע"ה באמרו ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו - התאספו יחד

ברכת מזל טוב להעסקן המפ"ר הר"ח ר' **שלמה אינדורסקי שליט"א**
ולאביו החשוב הרב החסיד ר' עוזר יהושע אינדורסקי שליט"א
לרגל נשואי בנו-נכדו הבה"ח המופלג בתו"ש **אהרן ני"ו**
עב"ג **הכלה החשובה תחי' בת הר"ח ר' יעקב ישראל וונגלין שליט"א**
ולסבים החשובים של הכלה תחי' הרב החסיד ר' בערל דוב וונגלין שליט"א
והרב החסיד ר' **אלימלך יצחק ג'וסף שליט"א** בורא עולם בקנין הוא ישרים זה הבנין, ותזכו לראות דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרזו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה לאוריוש"ט אמן } **החתונה התקיים אי"ה ביום שלישי פרשת שמות י"ד טבת תשפ"ה באולמי "הכרמים" אולם כרם בתיא בנין לב הרמה רח' נהר הירדן 1 בית שמש**

מזל טוב וגדיא יאה להרב החסיד ר' **אהרן אייזנברג שליט"א**
לרגל נשואי בנו הבה"ח המופלג בתו"ש **משה ני"ו**
עב"ג **הכלה החשובה תחי' בת הר"ח ר' אשר אנשיל לוי שליט"א**
ולסבים החשובים של הכלה תחי' הרב החסיד ר' שרגא צבי לוי שליט"א
והרב החסיד ר' **חיים מאיר שטרובך שליט"א**
בורא עולם בקנין הוא ישרים זה הבנין, ותזכו לראות דורות ישרים מבורכים בבנין עדי עד ותרזו מהם ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאוריוש"ט אמן } **החתונה התקיים אי"ה ביום שני פרשת שמות אור ל"ד טבת תשפ"ה באולמי "פאראנד" רח' רשב"י 7 בית שמש**

לזכר עולם יהי צדיק לע"נ כבוד הר"ג המפ"ר רבי ישראל טאובר זצ"ל אב"ד האצעג (רומני) ניהל עדתו ברמה, אהוב ונערץ על כל בני קהילתו, הסתופף בצל אדמור"י וויזניץ, לאחר השואה רח"ל הוסמך ע"י גדולי ישראל לכהן פאר כדיין בב"ד המיוחד לענייני עגונות, נלב"ע ביום ד' טבת תשי"ט תנצב"ה הונצח ע"י נכדו הרב חיים זאב מיטלמן שליט"א בני ברק

לע"נ האשה החשובה מרת צפורה מנוחה פינקל ע"ה
בת הר"ח ר' **משה ישראל ז"ל נפטרה י"א טבת תשנ"ב**
הונצחה ע"י בנה הגה"ח ר' אשר לוסיטיגמן שליט"א

לעילוי נשמת הר"ח ר' ישראל זאב זלצר ז"ל
בן הר"ח ר' **שמואל ז"ל נלב"ע י"ד טבת תשנ"ט**
הונצח ע"י בנו הר"ח ר' ארי' זלצר שליט"א

לע"נ האשה החשובה מרת שרה פערל כהנא ע"ה
בת הר"ח ר' **יעקב הלוי ז"ל נפטרה י"ב טבת תשס"ג**
הונצחה ע"י בנה הרב החסיד ר' יוסף משה כהנא שליט"א

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת חיה שרה ע"ה
בת הר"ח ר' **יהושע ז"ל נפטרה י"א טבת תשס"א תנצב"ה**
הונצחה ע"י חתנה הר"ח ר' יצחק שלמה אונגאר שליט"א

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת גיטל לביאה ע"ה בת הרב החסיד ר' שלמה ז"ל אשת הרב החסיד ר' שמואל לינדער ז"ל נפטרה י"ג טבת תשפ"ד הונצחה ע"י הונצחה ע"י נכדה הרב החסיד ר' שמואל ווינשטאק שליט"א

"התחזקות יומית" דברי חיזוק והדרכה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במערכת אוצרות בעלזא" שמעו ותחי נפשכם בארה"ק 02-3011614 בארה"ב 3131771-1605

לעילוי נשמת
הרה"ג ר' יצחק דוד פריעדמאן ז"ל בן הר"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת רחל ע"ה בת הר"ח ר' שלמה ז"ל

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת גיטל עלקא ע"ה בת הר"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה ב' אייר תשע"ח תנצב"ה הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' צבי אליהו שטרנאווס ז"ל בן הר"ח ר' ליפא י"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הר"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל מרת צפורה מרים ע"ה בת הר"ח ר' מנחם הלל ז"ל תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' יוסף אונגור ז"ל בן הר"ח ר' אברהם יהודה ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת רבקה ע"ה בת הר"ח ר' יוסף ז"ל תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרב החסיד המפ"ר פרוץ שטראסבורג ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת יהודית ע"ה בת החבר ר' יוסף ז"ל הונצח ע"י בנו הנדיב הנכבד הר"ח ר' יוסף שטראסבורג שליט"א

לעילוי נשמת
העסקן המפ"ר הרב החסיד ר' יואל בן ציון פרקש ז"ל בן הרב החסיד ר' צבי ז"ל נלב"ע ט' אדר תשי"פ הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' יחיאל אויש ז"ל בן הר"ח ר' בנימין זאב צבי ז"ל נלב"ע י"ב תשרי תשס"ו תנצב"ה מרת שפרה ע"ה בת הר"ח ר' יוסף שאול ז"ל

לעילוי נשמת
הרב החסיד המפ"ר ר' יצחק ווייס ז"ל בן הר"ח ר' משה ז"ל נלב"ע ל' מרחשון תשפ"ג הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת
הרב החסיד המפ"ר ר' מנחם שמואל חיים ז"ל בן הר"ח ר' אפרים ז"ל זוג האשה החשובה מרת ויטל פריעדמאן ע"ה בת הר"ח ר' משה יוסף ז"ל וזוגתו ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"ג ר' אברהם אליהו איינהורן ז"ל בן הר"ח ר' שלמה יוסף כהנא ע"ה וזוגתו האשה החשובה מרת נחמה ע"ה בת הר"ח ר' אליהו ז"ל הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת רבקה פיגלא איגל ע"ה בת הגה"ח ר' שמחה בונם בוים ז"ל הונצחה ע"י משפחתה החשובה שיחיו תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' מנחם מנדל ז"ל בן הר"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אדר תשע"ג הונצח ע"י בנו הרה"ג ר' אהרן אליהו וועטנשטיין שליט"א דומ"ץ דקליתניו הק' גבעת זאב

לעילוי נשמת
הרה"ג ר' יהודה זיגלמן ז"ל בן הר"ח ר' נחמן ז"ל וזוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הר"ח ר' משה יהודה ז"ל הונצחו ע"י בנם הר"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת ברכה ע"ה בת הרב החסיד ר' דוד מנשה זינגער ז"ל אשת שיבולתס"א הרב החסיד המפ"ר ר' משה ביגליאזאן שליט"א נפטרה בשב"ק ה' תמוז תשפ"ג הונצחה ע"י בית וחתיה החשובים שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"ח המפ"ר מנחם אליעזר אסטרייכער ז"ל בן הרב החסיד ר' יצחק שמעון ז"ל מרת מלכת אסטרלייכער ע"ה בת הר"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

לעילוי נשמת
הרה"ג ר' יהונתן בנימין קליין ז"ל בן הגה"ח ר' ישראל ז"ל נלב"ע ביום שב"ק י' שבט תשפ"ב תנצב"ה

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שיבולתס"א הרה"ח ר' יהודה שליט"א נלב"ע ל' ניסן תשע"ח הונצח ע"י אביה הר"ח ר' יהודה איינהורן שליט"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' יעקב דוב יעקובוביץ ז"ל בנת"צ נאב"ד וזוגתו ע"ה רבי שמעון יחזקאל צונטל ולע"נ הר"ח ר' אליעזר צבי ז"ל בן הר"ח ר' נתן בנימין ז"ל ולע"נ אשתו החשובה מרת הענדל ע"ה בת הר"ח ר' יוסף מאיר ז"ל

לעילוי נשמת
הרה"ג ר' פנחס מאיר אונצפריד ז"ל בן הרב החסיד ר' אליעזר דוד ז"ל נלב"ע י"ד סלו תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו